

Obrana

Antropoid 2004

**Brána do světa
profesionálů**

Úspěšní „raketáři“

**Karpatsko-duklianska operácia:
plány a realita**

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

60. výročie Karpatsko-duklianskej operácie

Deň obetí Dukly

Poľsko – Slovensko

5. – 6. októbra 2004

Foto Peter DOVINA

Ministerstvo obrany SR, mesto Svidník a Slovenský zväz protifašistických bojovníkov organizujú pri príležitosti 60. výročia Karpatsko-duklianskej operácie a Dňa obetí Dukly spomienkové stretnutia. V utorok 5. októbra sa budú od 10.00 konať pietne akty kladenia vencov v mestečkách Nowosielce, Zarzyn a Dukla v Poľsku, v stredu 6. októbra sa budú konať pietne akty kladenia vencov k Pamätníku československých vojakov na Dukle (10.30), k soche arm. gen. L. Svobodu vo Svidníku (12.15) a k Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku (13.00).

V prípade priaznivého počasia bude vo Svidníku na pešej zóne 5. októbra od 14.30 koncert vojenskej hudby, malá letecká šou vrtuľníka Mi-24, ako aj ukážky bojového umenia a zásahu vojenskej polície. Galašou útvaru čestnej stráže bude o 16.30 na parkovisku pri Dome kultúry. Na zoskok výsadkárov z vrtuľníka Mi-17 si môžu záujemcovia počkať v areáli Vojenského múzea vo Svidníku o 15.15.

V prípade nepriaznivého počasia sa program presunie do Domu kultúry, kde bude o 17.00 vystúpenie Vojenského folklórneho súboru Jánošík.

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 19/2004
Do výroby zadané: 9. 9. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
Tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA
Tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
Tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Vedúca vydania a jazyková úprava:
PhDr. Zuzana KRÚTKA
Tel.: 0960 313 058

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
Šustekova 8, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 17
850 05 Bratislava
Tel./fax: 02/6720 1931-33 – predplatné
E-mail: predplatne@press.sk
knihy@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

ANTROPOID 2004 4 – 5

J. Liška: Náš diel zodpovednosti ... 6

Na komunikačnej vlne 7

Partneri v NATO 8

Brána do sveta profesionálov 9

Testy z telesnej zdatnosti 10 – 11

Svet techniky – Drobníčky .. 12 – 13

Rekonštrukcia bojov 14 – 15

Úspešní slovenskí „raketáči“ .. 16 – 17

Slávne zbrane:
Nebelwerfer, Kaťuša a ďalšie 20

História: Samuel Mikovíni 21

Karpatsko-duklianska operácia
..... 22 – 23

Vojnové príbehy 24

Osud generála P. E. Vlčka 25

Analýza: Zmeny globálneho
obraného postavenia USA .. 26 – 27

Liaheň leteckých odborníkov 28

Kronika rezortu 29

Folklórny Trenčín 2004 30

Vojenské športové kluby 31

Z útvarov 32

Oddych 33 – 34

Súťaž 35

Na titulnej strane:

V okolí Žiliny sa uskutočnil už 9. ročník
medzinárodnej súťaže prieskumných hliadok
ANTROPOID 2004. Súťažné hliadky museli
okrem iného prekonať aj vodný tok s plným
výstrojom. K článku na str. 4 – 5.

Foto Peter DOVINA

Editoriál

„Nespoliehaj sa na to, že nepriateľ
nepriide. Najdôležitejšie je to, aby si ty
sám bol dokonale pripravený. Nespolie-
haj sa na to, že nepriateľ nezaútočí.
Najdôležitejšie je to, aby si ty sám bol
pripravený tak, aby sa ťa nepriateľ
neodvážil napadnúť...“ Nuž – že čo je to
za poučku zaváňajúcu na prvý pohľad
frázou? Nič iné, len citát z knižky Vojen-
ské umenie od legendárneho čínskeho
autora známeho ako Majster Sun. Hoci
ju zostavil už niekedy 300 rokov pred
naším letopočtom.

Týchto pár starých zaprášených viet
by však mohlo byť mottom trebárs aj pri
úspešných streľbách našich protiletad-
lovcov v Poľsku či pri vojenskej súťaži
Antropoid, o ktorých píšeme v tomto
číisle. V širšom kontexte – mnohí možno
uvažujú tak, že by pre Slovensko bolo
lepšie, keď sa „nebudú do ničoho miešať“
a ostane niekde v teplom zázve. To je
však práve také to spoliehanie sa, že
nepriateľ nepriide. Nepriateľ, ktorý sa
dnes v prvom rade volá terorizmus.

Minister obrany Juraj Liška v našom
rozhovore hovorí, že by bol rád, keby sa
naši chlapci vrátili čo najskôr z Iraku,
ale na druhej strane dodáva, že títo
vojaci vedeli, do čoho idú a v tejto nároč-
nej operácii si robia len svoju prácu.
Je dobré, že to prezentuje tak otvorene.
Myslieť si, že niekto prežije vojenskú
kariéru ako úradník v uniforme
a v zázve bude za svoju prácu považo-
vať všetko, čo má ďaleko od skutočného
vojenského remesla – to už nie je téma
dňa. Úradnícka práca je pre úradníkov
– ale tí môžu iba snívať o všetkých so-
ciálnych náležitostiach, ktoré patria
vojakom. Aj preto tá možná integrácia
ministerstva a generálneho štábu a aj
preto onen avizovaný audit minister-
stva, ktorý spomína štátny tajomník
Martin Fedor.

Ako malí chlapci sme nie raz počúva-
li príbehy dedov či otcov z ich „vojnovéj
kapsy“. Hej – nie raz boli natreté na
ružovo, alebo naopak – zdramatizované
do rozmerov, nad ktorými by sa seriózni
historici iba pousmiali. Jedno aj druhé
– osobné spomienky i seriózne analýzy
však patria k životu. A aj ku Karpatsko-
duklianskej operácii, ktorej 60. výročie
si pripomínáme.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Antropoid 2004

Na brehu zátoky žilinského vodného diela pod Mojšovou Lúčkou si účastníci 9. ročníka vojensko-odbornej súťaže po skončení jej prvej etapy pri ohníku sušili svoje mokré maskovacie odevy. V noci zo 7. na 8. septembra museli siahnuť až na dno svojich síl. Už samotný začiatok súťaže bol v tomto roku netradičný. Na vzletovej ploche Hradisko nad Žilinou nasadli večer do vrtuľníka a čakal ich nočný zoskok...

V priestore doskokovej plochy, ktorá bola vyznačená svetelnou šípkou a majákom, sa nachádzala aj prirodzená prekážka. Predstavoval ju telefónny vykryvač označený blikajúcim stroboskopom. Po dopade na zem každý člen hliadky zbalil padák a priniesol ho na zhromaždisko. Tam každé zo súťažných družstiev dostalo od rozhodcu zápis do bojového dokumentu. Figuroval v ňom čas výskoku (počítal sa od opustenia vrtuľníka prvým členom hliadky) až po príchod posledného člena päťčlennej hliadky na zhromaždisko.

Prekonanie železničného mosta dalo súťažiacim poriadne zabráť

a po prvej etape boli na poslednom, jedenástom mieste. Starší seržant Krzysztof Martinczak a jeho kolegovia z krakovskej výsadkovej brigády si verili najmä v silových disciplínach. V tlačení uazu po hrádzi vodného diela, ale aj v nesení plných bandasiiek či kladý boli naozaj dobrí.

Koniec favorita

Ešte rýchlejší boli domáci Žilincania. Ich nádeje sa ale prakticky skončili na nasledujúcej prekážke. Pri zdolávaní železničného mosta pomocou lán túto úlohu nezvládol jeden z jeho

členov. Hliadka bola „odmenená“ trestným bodmi a atmosféra v nej nebezpečne hustla. Onedlho sa musela hliadka pre celkové vyčerpanie spomínaného člena vzdať. Takto skončil jeden z favoritov súťaže. Naopak, Česi túto prekážku zdolali bez problémov a začali znižovať stratu z prvej etapy.

Po prekonaní horského masívu a prechode na kysuckú stranu hôr čakal súťažiacich okrem iného aj prenos raneného na nosidlách. A to nielen po suši, ale aj v toku rieky Kysuca. Poliaci znova nemali šťastie, člen hliadky im spadol z nosidiel a nedobrovoľne sa vykúpál. Inkasované trestné body ich definitívne odsunuli na koniec štartového poľa. Hneď na ďalšej

Strečno postrašilo

Vedúci českej výpravy major Tibor Budík z prostějovského prieskumného práporu sa najviac obával práve nočného zoskoku. Ten sa však jeho zverencom vydaril nad očakávanie. O to väčšie sklamanie mu pripravili na šiestom kontrolnom bode. Nachádzal sa na hrade Strečno a súťažiaci museli predviesť svoje horolezecké umenie. Veliteľ českej hliadky rotný Jan Šmerda, ktorý je sám inštruktorom lezenia, sucho konštatoval: „Dopadli sme katastrofálne. Nazbierali sme na hrade 1500 trestných bodov a teraz sa nám to bude ťažko dobíjať.“ Sklamanie bolo tým väčšie, že Česi po minuloročnom ročníku, keď prakticky celú súťaž suverénne viedli

a víťazstvo stratili až na strelnici, chceli tento rok vyhrať.

Po prvej etape im však patrilo až deviate miesto. Naopak trochu prekvapivo etapu vyhrali prieskumníci z Bardejova. Vedúci hliadky major Peter Švrlo sa ale pred štartom druhej etapy nevidel v úlohe favorita: „Rozdiely medzi družstvami sú dosť malé. Stačí menšie zaváhanie a môžeme spadnúť aj o päť miest. Sú tu veľmi dobré policajné hliadky. Ale tajným favoritom sú aj zástupcovia domáceho 5. pluku špeciálneho určenia, či prekvapivo dobrí Chorváti. V druhej etape budú chcieť odčiniť svoje zaváhanie aj Česi“.

Spokojní neboli ani Poliaci, ktorí tiež najviac stratili na strečnianskom hrade

prekážke číslo 17 sa už museli okúpať všetci. Tentoraz dobrovoľne. Neďaleko ústia Kysuce do Váhu museli tok rieky prekonať plávaním. Potom už nasledovalo zdolanie príkreho svahu a zopár stoviek metrov v hustom poraste po brehu Váhu k strelnici, kde bol pre nich pripravený strelecký parkúr. Teda posledná úloha. Premočené maskáčové odevy nestihli za takýto krátky čas vyschnúť. Naopak, po prechode niekoľkých hliadok bola cestička mokrá a šmykľavá.

Tohto deviateho ročníka súťaže Antropoid, ktorej organizátorom bol Odbor spravodajstva a elektronického boja Generálneho štábu OS SR a 5. pluk špeciálneho určenia, sa celkovo zúčastnilo jedenásť súťažných hliadok. Tri z nich reprezentovali naše ozbrojené sily. Okrem domácej, žilinskej, hliadky, ktorá súťaž ako jediná nedokončila, to bolo družstvo vzdušných síl a bardejovského prieskumného práporu. Ďalšie tri hliadky zastupovali jednotlivé zložky policajného zboru. Štyri boli zahraničné: okrem Čechov a Poliakov, aj Chorváti a Briti a napokon jedna hliadka bola zmiešaná. Okrem Britov v nej bol aj Slovák a Čech. Každý súťažiaci, príslušník špeciálnych jednotiek musel mať dobrý zdravotný stav, zodpovedajúcu fyzickú kondíciu, minimálne tri zoskoky padákom v noci, musel byť dobrým plavcom. Nesmú mu chýbať znalosti z topografie, horolezectva, ovládania zbraní či v poskytovaní prvej pomoci. Každá hliadka pozostávala z veliteľa a štyroch členov. Keď sa v priebehu súťaže niekto z jej členov zranil a nebol schopný pokračovať v súťaži, hliadka bola diskvalifikovaná. Pohár pre víťaza si nakoniec odniesli Bardejovčania pred dvoma

Nosenie drevenej klady po hrádzi vodného diela Žilina

policajnými družstvami (zmiešanou hliadkou policajných útvarov z Trenčína a Žiliny a útvarom osobitného určenia Prezídia Policajného zboru SR). Medzi zahraničnými účastníkmi si najlepšie vedli Chorváti pred Čechmi a zmiešaným medzinárodným tímom.

Víťazstvo na šiesty pokus

Veliteľ víťaznej hliadky major Peter Švrlo žiaril spokojnosťou. „Na súťaži som už po šiesty raz. Profesionálne som vyrastal v žilinskom útvere, no nikdy sa mi nepodarilo v jeho farbách zvíťaziť. Pred rokom sme boli s našou bardejovskou hliadkou druhí a tentoraz sme konečne zvíťazili. Nebudem zakrývať, veľmi som túžil vyhrať. Snažil som sa vybrať do hliadky vhodných ľudí. V prvom rade práporčíka Kovaliča. O ňom viem, že aj napriek tomu, že je ešte o rok starší ako ja, má dobrú fyziku a beháva. Aj pri výbere ostatných sme uprednostnili predovšetkým behavé typy na úkor silových,“ uvádza 33-ročný major Švrlo.

Pre práporčíka Dušana Kovaliča bola tohtoročná súťaž premiérou. Tým viac ho prekvapila dobrá atmosféra v družstve: „Aj keď niektoré disciplíny sa nám celkom

nevydarili. Dosť sme sa natrápili pri silových. Najmä pri tlačení uazu a následnom nosení bandasiiek a drevenej klady,“ hovorí práporčík Kovalič. Ďalší členovia súťažného tímu boli mladší. Poručík Miloš Oreško a desiatnik Ľuboš Klimek majú po 24 a desiatnik Matúš Jonov len 23 rokov. Desiatnik Ľuboš Klimek spomína, že po vyhranej prvej etape

major Švrlo tlmil ich nadšenie a pripomínal, aby nepodcenili žiadnu disciplínu. „Nám vyhovovali skôr behy a disciplíny, kde sa uplatnila šikovnosť. Trochu sme mali obavy zo streľby, aby sme nedopadli ako Česi minulý rok,“ pripomína desiatnik Klimek.

Major Švrlo vidí základ tohtoročného úspechu aj v tom, že na rozdiel od minulosti neurobili žiadny veľký kiks. „Do druhej etapy sme vybiehali ako siedmi a do cieľa sme prišli na druhom mieste. Vtedy som už začínal veriť, že by to nemuselo zle dopadnúť. Ale až do príchodu posledného súťažného družstva som nemal istotu,“ hodnotí veliteľ víťaznej hliadky.

Veliteľ hostiteľského útvaru podplukovník Ľubomír Šebo bol na jednej strane spokojný, že sa súťaž vydarila. Na strane druhej ale nevedel zakryť určité sklamanie z výsledku svojho družstva. Už teraz však premýšľal o budúcom ročníku.

Symbiôza prekážok

„Každý rok sa snažíme vybrať takú trasu, aby bola atraktívna. A to nielen pre súťažiacich, ale aj pre médiá. Tento ročník sme trochu atypicky začali nočným zoskokom a nočnou etapou. Myslím si, že to bol dobrý krok. Už na štarte bolo cítiť takú zvláštnu napätú atmosféru, ktorú štart cez deň nemôže navodiť. Rozprával som sa s vedúcimi jednotlivých výprav. Všetci tento krok ocenili. Tohtoročné etapy som vyberal spoločne s dvoma kapitánmi. Chceli sme urobiť určitý mix prekážok, silových i rýchlostných, prírodných a umelých. Aby boli náročné, ale zároveň aj zvládnuteľné. Na budúci rok možno znova začneme nočným zoskokom, potom budeme pokračovať cez deň a celú súťaž ukončíme nočnou etapou. Ale o tom, ako to nakoniec naozaj bude, rozhodneme až neskôr,“ naznačuje podplukovník Šebo ďalšie plány.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Z víťazného pohára si pripili bardejovskí prieskumníci spoločne s Chorvátmi, najlepším zahraničným účastníkom

Minister obrany Juraj Liška: Náš diel zodpovednosti

■ Pán minister, aké sú vaše hlavné poznatky z augustovej návštevy našich vojakov v Iraku?

Do Iraku som išiel predovšetkým preto, aby som podporil našich vojakov pôsobiacich na jednej z najnáročnejších misií Ozbroyených síl Slovenskej republiky vo svete. Priamo na mieste som sa presvedčil, že môžeme byť na nich právom hrdí. Veliteľ mnohonárodných síl generál George W. Casey mi počas stretnutia povedal, že ak máme doma viac takých skvelých ženistov, máme mu ich hneď poslať. Verte, že nešlo len o zdvorilostnú frázu. Sú to totiž výborní vojaci, skvelí odborníci a presvedčil som sa o tom, že aj otvorení a féroví ľudia.

Vojakov som napríklad vyzval, aby hovorili aj o problémoch, ktoré ich trápia. Rozprávali sme sa najmä o stave techniky. Nepopieram, že nemajú najmodernejšiu techniku. Nejde tak ani o ženistov, ale o chlapcov z jednotky ochrany a prieskumu. Ale minister obrany je tu na to, aby problémy so svojimi spolupracovníkmi riešil. Samozrejme, tak rýchlo, ako sa len dá. Konkrétnym výsledkom je, že Vojenský opravársky podnik Trenčín pripraví do konca septembra sedem kusov obrnených vozidiel Tatravan, ktoré posilnia slovenský kontingent. Ide o vozidlá, ktoré využívali príslušníci ukončenej misie v Eritrei a v týchto dňoch prechádzajú nevyhnutnou údržbou. Do úvahy pripadajú aj Aligatory, to však chce o niečo viac času. Nie všetko ale ide zo dňa na deň. Zdôrazňujem však, že vojaci si dokážu plniť svoje povinnosti aj s technikou,

ktorú majú už dnes. Napriek rôznym komplikáciám robia svoju prácu dobre a dokazujú, že sú skutočnými profesionálmi.

■ S akou odozvou na činnosť slovenských ženistov ste sa stretli na strane veliakov štruktúr?

Spomínal som napríklad slová generála Caseyho. Tých pozitívnych ohlasov je však podstatne viac. Slovenský kontingent chválil napríklad aj poľský veliteľ mnohonárodnej divízie v sektore Stred – Juh generálmajor Andrzej Ekiert. Prácu, skúsenosti a odhodlanie našich ženistov vyzdvihujú aj naši spojenci. A to nielen v rámci operácie Iracká Sloboda.

■ Do akého časového horizontu možno rátať s účasťou v tejto misii?

Slovenskí vojaci sa z Iraku vrátia domov tak rýchlo, ako to len bude možné. Konkrétny termín, bohužiaľ, neviem. Situácia v krajine sa mení zo dňa na deň. Ja by som si želal, aby sa vrátili čo najskôr. Pripomínam však, že v Iraku máme vojakov na humanitárnej misii, pomáhajú predovšetkým obýčajným ľuďom. Chlapci vedeli, do čoho idú a sú to všetko profesionálni vojaci. Od Národnej rady SR majú neobmedzený mandát a pôsobia na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN. A v Iraku si len robia svoju prácu.

■ Ako hodnotíte koordináciu úloh v oblasti zahraničných operácií v rámci našej spolupráce s krajinami NATO po vstupe Slovenska do aliancie?

Na vstup do Severoatlantickej aliancie naša krajina a jej ozbrojené sily pripravovali svedomito niekoľko rokov. To bolo okrem iného základom bezproblémovej spolupráce s našimi spojencami aj na misiách v zahraničí. Spája nás totiž idea ochrany demokratických princípov kdekoľvek vo svete. Dnes však ešte viac ako v minulosti platí – Slovensko prebralo svoj diel zodpovednosti, a to nielen v skutočnosti, ale už aj na papieri. Členstvo v NATO neznamená pre našu krajinu len ekonomické či politické výhody, ale aj povinnosti.

■ Začiatkom tohtoročného leta sa skončila naša účasť v misii UNMEE v africkej Eritrei. Aké posuny v rámci našej účasti v zahraničných misiách a operáciách možno ešte očakávať?

Na jedenástich misiách v krízových oblastiach po celom svete pôsobí dnes takmer 650 príslušníkov ozbrojených síl. Pôsobenie v Eritrei skončilo na základe dlhodobého plánu. V oblasti pôsobili naši vojaci od decembra 2000. Profesionalitu slovenských vojakov vysoko ohodnotila aj Organizácia Spojených národov.

Pre Slovensko sú kľúčové najmä súčasné misie príslušníkov ozbrojených síl na Balkáne, v Iraku a Afganistane. Nemôžeme však zabúdať ani na misie pod velením OSN.

Pavol VITKO

Prijatie u prezidenta

Prezident a hlavný veliteľ ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič prijal 7. septembra v Prezidentskom paláci ministra obrany SR Juraja Lišku. Spoločne rokovali predovšetkým o reforme ozbrojených síl, účasti našich vojakov v mierových misiách a operáciách a o ochrane pred terorizmom.

„Pána prezidenta zaujímala tiež konkrétna situácia slovenských vojakov v Iraku a v Afganistane, vrátane otázok bezpečnosti či technického, materiálneho a zdravotníckeho zabezpečenia,“ tlmočil prezidentov hovorca Marek Trubač. „To, čo chceme napríklad v Iraku jednoznačne zlepšiť, je zabezpečenie čaty ochrany a obrany našich vojakov,“ vyhlásil minister Liška. Avizoval tiež plán výmeny vozidiel OT 64 za Tatravany, ktoré boli využívané v Eritrei. V trenčianskom Vojenskom opravárskom podniku (VOP) ich „zgenerálujú“ do konca septembra a následne odošlú do Iraku. Minister tiež potvrdil, že rezort obrany podľa dlhodobého plánu nakúpi od VOP obrnené kolesové transportéry Aligator, pričom je už rozpra-

covaných 20 kusov. „V týchto dňoch má prísť k podpisu zmluvy, už bolo treba doladiť iba niektoré technické detaily,“ podčiarkol. Dodal však, že výroba týchto Aligátorov trvá 12 až 14 mesiacov, takže uvedené dve desiatky transportérov by mali byť k dispozícii koncom budúceho roka. Na margo našich vojakov J. Liška ešte poznamenal, že aj u nich sa občas môžu vyskytnúť drobné problémy s výzbrojou, ktoré sú ale vzhľadom na extrémne klimatické podmienky bežné u hoci ktorej z vyspelých armád. „Čo sa týka ubytovania, aj vzhľadom na klimatizované ubytovacie kontajnery, je i v porovnaní s ostatnými veľmi dobré.“ K prerokovanej téme terorizmu J. Liška povedal, že tento rok by mala byť prijatá nová bezpečnostná stratégia štátu, ktorej garantom je ministerstvo zahraničných vecí. Následne budeme podľa nej v rezortných podmienkach prispôbovať vojenskú či obrannú stratégiu, ktorá bude už len jedna. „Nebývalo to síce zvykom, ale vzhľadom na situáciu vo svete hrozba terorizmu v tejto stratégii zaujme jedno z prvých miest spomedzi všetkých ohrození,“ zdôraznil po stretnutí s prezidentom I. Gašparovičom minister obrany J. Liška.

pv, Foto TASR

Na komunikačnej vlne

Štátny tajomník MO SR Martin Fedor navštívil koncom augusta Nórske kráľovstvo, kde sa oboznámil aj so systémom fungovania integrovaného ministerstva obrany a generálneho štábu.

M. Fedora sme sa spýtali, či sú nórske skúsenosti využiteľné aj v slovenských podmienkach. Konštatoval: „Nórsko je jednou z krajín, ktorá má v rámci NATO veľmi vysoké renomé. Dokázali reformovať svoje ozbrojené sily, ale aj strategickú úroveň riadenia, plne na požiadavky doby. Teda sú lídrami vo všeobecných trendoch existujúcich najmä v krajinách NATO, ktoré sú o tom, že ruka v ruke s reformou ozbrojených síl, s prechodom od ťažkých zbraní k modernej mobilnej výzbroji a nasaditeľným jednotkám, musí byť zreformovaná aj úroveň strategického riadenia a velenia. A v tomto smere sa máme čo učiť.“

Podľa nášho štátneho tajomníka model integrovaného ministerstva súvisí aj so samotným poňatím bezpečnosti. Uviedol: „Vidíme vo všeobecnosti, že riešenie klasických špecificky úzko vojenských otázok, ako sme boli na ne zvyknutí z minulosti, ustupuje do úzadia. Prioritne sa vníma civilno-vojenský charakter bezpečnosti.“

Aký je teda nórsky model? Podľa M. Fedora je zaujímavé, že pri jeho realizácii postupovali veľmi prirodzene a niektoré kroky boli podobné, ako sme realizovali už aj v našich podmienkach. Najskôr generálny štáb, ktorý bol dislokovaný inde ako ministerstvo, alokovali do rovnakých priestorov. Potom začali spájať organizačné zložky ministerstva a generálneho štábu do jednotlivých funkčných celkov. Integrácia sa uskutočnila k začiatku roka 2003. „Informovali nás aj o tom, že rozhodnutia, ktoré vykonali na začiatku, neboli vždy stopercentné a bolo ich treba časom jemne korigovať. No po viac ako roku fungovania tohto modelu je zrejme, že idú dobrým smerom. Integrovali najmä prvky, ktoré boli typické duplicitou úsilia. Predovšetkým možno spomenúť oblasť personalistiky a obranného plánovania, kde často dochádzalo k rozporom v oblasti kompetencií, nejednotnosti v smerovaní, či k nadbytočnej administratíve.“

Štátny tajomník na našu otázku, či teraz držia v rukách na nórskom ministerstve „opraty“ viac civilisti alebo vojaci, hovorí, že aj v tomto aspekte sa odrazil civilno-vojenský charakter ponímania bezpečnosti. Špecifikuje: „Niektoré z piatich sekcií riadia civilisti a ich zástupcovia sú vojaci, v ďalších sekciách je to opačne. Donedávna sedeli 500 metrov od

Štátny tajomník ministerstva obrany SR Martin Fedor (na fotografii vpravo) so štátnym tajomníkom ministerstva obrany Nórskeho kráľovstva Bardom Gladom Pedersenom

seba a pri riešení problémov si písali listy, teraz si to môžu vydiskutovať za jedným stolom.“

M. Fedora sme sa spýtali aj na avizovaný audit ministerstva. Podľa neho sa začne na prelome roka. Poznamenal: „Aj tu však platí dvakrát merať a raz reť, čoho by sme sa chceli pridržať i my. Som rád, že dovtedy môžeme zbierať zahraničné skúsenosti, porovnávať či konzultovať s expertmi z krajín NATO aj z nášho rezortu. Hlavné variantné riešenia aktualizácie Modelu 2010 na úrovni strategického riadenia a velenia sú už na stole, ale výsledok nebudem prejudikovať...“ Napokon však pripustil, že prezentovaním uvedeného nórskeho modelu niečo naznačil. Dodal tiež, že aj v programovom vyhlásení novej českej vlády je dosiahnutie integrovaného ministerstva a generálneho štábu.

Vzhľadom na to, že uvedenú cestu do Nórska absolvoval aj predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Róbert Kaliňák, M. Fedora sme sa spýtali, aké bolo jeho videnie uvedenej problematiky? Odpovedal: „Usilujeme sa o čo najširšiu podporu, a to aj v rámci opozičných politických strán. Vnímame to ako politicko-bezpečnostný záujem krajiny. Preto som bol rád, že so mnou cestoval aj predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Róbert Kaliňák. Čo sa týka integrovaného ministerstva, aj po skúsenostiach z Nórska si myslím, že jeho podporu mať budeme. Pritom nejde, samozrejme, len o to. O podporu opozície sa uchádzame napríklad aj pri pripravovanom zákone o štátnej službe profesionálnych vojakov. Konečne sme odstránili rozpory s ministerstvom financií a s ministerstvom práce, rodiny a sociálnych vecí. Chceli by sme, aby tento zákon po absolvovaní legislatívneho procesu nadobudol účinnosť od 1. januára budúceho roka. Zákon určuje systém kariérneho postupu, hodnotenia, odmeňovania či ďalšieho vzdelávania profesionálnych vojakov. Vnímame ho

Predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Róbert Kaliňák pre OBRANU uviedol, že nórsky model integrovaného ministerstva po spojení civilnej a vojenskej časti možno charakterizovať ako veľmi vyvážený, bez akýchkoľvek kontraproduktívnych pnutí medzi oboma zložkami. „Skôr naopak, povedal by som, že nórske ministerstvo obrany na mňa pôsobilo veľmi efektívne. Je to cesta, ktorou by sme sa po zohľadnení niektorých slovenských špecifik mali vydať aj my, a to predovšetkým v záujme zefektívnenia riadenia rezortu obrany a Ozbrojených síl SR na strategickej úrovni.“

tak, že bude veľmi motivačný a každý vojak bude vedieť, čo ho čaká na ďalšom stupni jeho kariéry a čo musí urobiť preto, aby naň postúpil. Podotýkam, že takýto ucelený zákon nemajú všetky nové krajiny NATO, dokonca ani všetky «staré» členské štáty. O to viac verím, že i v tomto smere nás podporí tiež opozícia,“ vyjadril presvedčenie Martin Fedor.

Pavol VITKO

Zo sveta aliancie

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer ostro odsúdil krvavú rukojemnícku drámu v škole v severo-osetskom meste Beslan, pri ktorej zahynulo najmenej 320 ľudí vrátane 155 detí. Scheffer vyjadril svoje kondolencie a úprimnú sústrasť rodinám obetí telefonicky ruskému ministrovi obrany Sergejovi Ivanovovi.

...

V Turecku sa pod velením jednotlivých veliteľstiev hlavných leteckých štábov v tureckom Izmire a talianskom Neapole uskutočnilo letecké cvičenie Severoatlantickej aliancie AIR MEET 2004. Zúčastnilo sa na ňom vyše sto lietadiel vrátane tankovacích a lietadiel včasného varovania a takmer 1 500 vojakov z Belgicka, Českej republiky, Dánska, Francúzska, Nemecka, Grécka, Maďarska, Talianska, Nórska, Poľska, Portugalska, Rumunska, Turecka, Veľkej Británie a Spojených štátov. Estónsko a Litva mali štátut pozorovateľov.

...

Lotyšskí vojaci zostanú v Iraku až do júna 2005. Rozhodol o tom lotyšský parlament. Pôvodne mala lotyšská 133-člená jednotka mandát na pobyt v krajine do 16. októbra. Poslanci ho však 75 hlasmi proti 20 predĺžili až do 8. júna 2005, teda do termínu, ktorý pre ukončenie medzinárodnej vojenskej operácie pod velením Spojených štátov určila v júňovej rezolúcii Bezpečnostná rada OSN.

...

Pri páde vrtuľníka na leteckom cvičení britskej a českej armády zahynulo neďaleko Brna šesť britských vojakov. Vrtuľník sa zrútil na zem a vybuchol pri letisku v Náměšti nad Oslavou, vzdialenom 30 kilometrov na západ od Brna. Pravdepodobnou príčinou pádu bolo to, že vrtuľník letel príliš nízko pri zemi.

...

Turecký minister obrany Vecdi Gonul vyhlásil, že Turecko podporuje snahu Macedónska stať sa členom Severoatlantickej aliancie. Po stretnutí v Skopje so svojim rezortným kolegom Vladom Bučkovskim tiež povedal, že Ankara oceňuje úsilie bývalej juhoslovanskej republiky prispôsobiť svoju armádu štandardom NATO.

...

Sto českých vojakov slúžiacich v Afganistane v rámci medzinárodnej vojenskej operácie pod velením Spojených štátov sa v septembri vrátilo do vlasti. Išlo o vôbec prvé vyslanie českej jednotky do bojových operácií po druhej svetovej vojne. O vyslaní ďalších vojakov, ktorí by ich nahradili, sa momentálne neuvažuje.

Vyššie 80 vydaných publikácií ročne, 88 pracovníkov (naša VIA má od 1. októbra 15 pracovníkov), vlastná tlačiareň a komplexné zabezpečenie vydavateľskej činnosti rezortu obrany vrátane výstavníctva zabezpečuje Agentúra vojenských a informačných služieb MO ČR. Jej riaditeľ Miroslav Melikant (prvý zľava) predstavuje produkciu AVIS riaditeľovi Komunikačného odboru kancelárie ministra obrany SR Maroša Keményho (vpravo).

Takmer identické úlohy plnia v súčasnosti pracovníci ministerstva obrany pred i za riekou Moravou. Potvrdilo sa to na stretnutí vo Vysokých Tatrách, kde začiatkom septembra na pozvanie riaditeľa Komunikačného odboru kancelárie ministra obrany SR Maroša Keményho zavítala delegácia Odboru komunikačných stratégií a služieb Ministerstva obrany Českej republiky na čele s jej riaditeľom plukovníkom Vladimírom Palánom (na fotografii v strede).

Aktivity rezortu na verejnosti, získavanie nových profesionálnych vojakov, fungovanie tlačových oddelení, vydavateľská a nakladateľská činnosť – to boli témy, ktoré ukázali, že tak v Čechách ako aj na Slovensku sa dosiahlo veľa pozitívneho. Napriek tomu môžeme našim priateľom

Vzájomné inšpirácie

závidieť rozsiahlu vydavateľskú činnosť – tento rok v Agentúre vojenských a informačných služieb MO ČR chcú vydať vyše 80 titulov. Inšpirujúci je tiež úspech v získavaní potenciálnych záujemcov o profesionálnu službu – premyslená a doslova agresívna kampaň spôsobila, že o službu má záujem vyše 11-tisíc mladých ľudí.

Česká delegácia bola vďačná za skúsenosti, ktoré náš komunikačný odbor nadobudol ako spoluorganizátor najväčšieho hudobného festivalu Bažant Pohoda, s ňou že Miss Domaša, ako aj pri organizovaní série podujatí, s ktorými pracovníci Vydavateľskej a informačnej agentúry MO SR zavítali počas prázdnin na niektoré slovenské kúpaliská. Ministerstvo obrany ČR má eminentný záujem na tom, aby sa obnovila tradícia rozhlasového a televízneho armádneho vysielania v Českom rozhlasu a v Českej televízii. Inšpirovať by sa chceli práve slovenskými skúsenosťami.

Okrem toho, že sa komunikačné odbory dohodli na intenzívnejšej spolupráci a pracovných kontaktoch, zrodila sa pod tatranskými končiarňami skvelá myšlienka: Spoločne v Agentúre vojenských a informačných služieb MO ČR a vo Vydavateľskej a informačnej agentúre MO SR vydať pripravovanú publikáciu Čelom vzad. Jej autor, generálmajor v. v. Svetozár Naďovič si v nej zaspomína na obdobie odsunu sovietskych vojsk z územia vtedajšieho Československa.

Text a foto Miroslav MINÁR

Estónsky minister na Slovensku

Minister obrany SR Juraj Liška prijal vo štvrtok 9. septembra ministra obrany Estónskej republiky Margusa Hansona. Na rokovaní obaja ministri zhodnotili doterajšiu

vzájomnú spoluprácu, hovorili o modernizácii a reforme ozbrojených síl a vzťahoch medzi NATO a EÚ. Minister J. Liška zdôraznil, že v rámci reálnej spolupráce sa uvažuje napríklad aj o výmene študentov vojenských akadémií, spolupráci pri zavádzaní nových informačných technológií a modernizácii vojenskej techniky. Na rokovaní sa taktiež hovorilo o možnej pomoci slovenskej strany pri zaškolení estónskych vojenských policajtov. Minister M. Hanson sa vyjadril za ďalšie rozšírenie vzájomne výhodnej spolupráce medzi obidvoma krajinami a spoločných postupoch v rámci NATO a EÚ.

Milan ČIPKA, Foto Vladislav VAVRINEC

Brána

do sveta profesionálov

Kto sa chce stať v dnešnom čase profesionálom, musí navštíviť regrutačné stredisko, kde dostane podrobné informácie o službe v ozbrojených silách. Na Slovensku je ich osem (Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice). Po splnení všetkých administratívnych záležitostí absolvuje žiadateľ dvojdnové preskúšanie v stredisku výberu personálu v Košiciach alebo Nitre a vyšetrenie vo vojenskej nemocnici.

V nitrianskom stredisku výberu personálu pracuje jedenásť ľudí. Z toho dvaja psychológovia. „Existujeme od júna 2002, ale prakticky prvé testy a preskúšania sa začali vo februári minulého roku. Začiatky boli veľmi problematické. Mali sme jednu kanceláriu a dve učebne. Postupne sa nám podarilo získať viac priestorov. Pomohli nám kolegovia z Výcvikovej základne mierových síl OSN. Momentálne nám patrí takmer celé jedno poschodie,“ zaspomínal na ťažké začiatky náčelník strediska kpt. Jozef Čunderlík.

Do Nitry posielajú na testy žiadateľov až zo šiestich regrutačných stredísk, prakticky z celého západného a stredného Slovenska. „Niekedy nevieme, kde nám hlava stojí,“ pousmial sa náčelník a podložil toto konštatovanie faktami: „Napríklad len v minulom roku prešlo výberom v našom stredisku 3 172 záujemcov o službu v ozbrojených silách. Uspelo 2 354 ľudí. Z nich 2 115 prijali do služobného pomeru. V tomto roku do polovice augusta prišlo na testy 1 674 záujemcov. Všetky podmienky splnilo 1 335 uchádzačov a 1 007 z nich bude zaradených do funkcií v OS SR. Veľký záujem je i zo strany žien. Za dva roky existencie strediska absolvovalo testy 423 žien. Minulý rok boli všetky prijaté. Tento rok sme zaradili do služby 91 z nich.“

Priebeh testov

Uchádzači prichádzajú do Nitry na dva dni. Prvý deň absolvujú psychodiagnostické vyšetrenia trvajúce päť hodín.

Ivan Rolínek, Martin Kubínek a Martina Mrvánková s kpt. Jozefom Čunderlíkom pri pohovore, ktorý je dôležitou súčasťou dvojdnových testov

iných povinností aj preverovanie uchádzačov z telesnej zdatnosti. Jej kolegyňa Viera Šimunyová a rtn. Marián Buday doplnili jej slová: „Po behu nasledujú dve dvojice výberových disciplín. V prvej je na výber sed - ľah za 60 sekúnd, alebo kľuky za 30 sekúnd. A v druhej člnkový beh alebo hod granátom.“

Na druhý deň pokračuje vyhodnocovanie dokumentov, rozhovor so psychológom, personálne pohovory. „Žiadatelia väčšinou neuspeli na psychodiagnostických vyšetreniach. Niekedy nimi neprejde až 20 percent ľudí. Niektorí neprejdú testmi z telocviku. Spomínam si na jedného chlapca, ktorý tu bol až šesťkrát na oprave z telesnej zdatnosti. Dokonca si najal aj trénera. Napriek tomu neuspel,“ oživil príbeh z minulosti náčelník strediska.

Budúcnosť strediska

Približne dva až tri mesiace trvá proces regrutácie od testov v Nitre po nástup k útvaru. Niekedy sa tento čas predlžuje na tri až štyri mesiace, dokonca i viac. Spôsobujú to napríklad i časté reorganizácie v útvaroch či problémy s umiestňovaním do konkrétnych funkcií. Taktiež dlho trvá, kým prídu výsledky vyšetrení z vojenských nemocníc.

„Každý týždeň sa aktualizuje databáza voľných funkcií. Momentálne, ku koncu leta, je v OS SR voľných 1437 voľných funkcií. Týka sa to hlavne mužstva a poddôstojníkov. Vzhľadom na neustály záujem si myslím, že sa nemusíme obávať o svoju prácu. Predpokladám, že cez naše stredisko prejde v budúcnosti každoročne okolo 1200 nových ľudí.“

Milan ČIPKA

Pri preskúšaní fyzickej zdatnosti možno získať najviac bodov pri 12-minútovom behu

V priestoroch martinských kasární, ktoré sú dočasným domovom poddôstojníckej akadémie, sa 7. septembra uskutočnilo vstupné preskúšanie z telesnej zdatnosti nových frekventantov zdokonaľovacieho poddôstojníckeho kurzu E-6. Zišlo sa na ňom 90 príslušníkov útvarov a zariadení ozbrojených síl, čo je doposiaľ najvyšší počet. Medzi nimi bolo aj sedem žien.

Certifikát nie je za účasť

Vedúci zdokonaľovacieho kurzu kapitán Róbert Kecso dnes už môže porovnávať. Veď prvé obdobie po vzniku poddôstojníckej akadémie začiatkom minulého roku bol vedúcim vstupných poddôstojníckych kurzov. Podľa neho sa kvalita prichádzajúcich podstatne zvýšila. Za krátky čas pôsobenia akadémie zistili uchádzači, ale aj ich velitelia, že v tejto školiacej inštitúcii sa certifikáty neodovzdávajú zadarmo, za účasť. Aj preto panovalo v niektorých útvaroch doslova zdesenie, keď sa ich príslušníci predčasne vrátili z kurzu.

Kvalita sa zvýšila

„Teraz k nám vysielajú nielen fyzicky, ale hlavne psychicky odolnejších ľudí. Oveľa kvalitnejších, ako pred rokom. Veď cieľom zdokonaľovacieho kurzu je nadviazať na všetko, čo poddôstojníci získali vo vstupných kurzoch. Tento im dá oprávnenie zastávať funkciu spojenú s hodnosťou rotný. Nároky sa postupne zvyšujú. Vidieť to aj na vstupnom preskúšaní. Predtým sme mali limit 135 bodov, dnes je už 150 bodov,“ hovorí kapitán Kecso.

Prvé dve disciplíny, kľuky a sklápačky, absolvovali adepti oblečení v tepláčkoch a tričkách pod kontrolou inštruktorov v telocvični. Medzi nimi bol aj čatár Tomáš Ošadnický z trebišovského tankového práporu. Rodák z Handlovej bol pôvodne lesníkom. „Chcel by som byť aspoň zopár rokov profesionálnym vojakom, niečo v tejto oblasti dokázať. Bez zodpovedajúcich kurzov by však moje šance neboli veľmi veľké. Preto chcem na poddôstojníckej akadémii obstáť čo najlepšie,“ hovorí 22-ročný veliteľ tanku. S podobným cieľom sa do Martina vybral aj zástupca veliteľa družstva z trebišovského mechanizovaného práporu čatár Martin Hlad. Trebišovčan má za sebou už úspešné absolvova-

nie kurzov E-4 a E-5. Atmosféru v akadémii teda pozná. Vie, že zabráť musí hneď od prvých dní. V opačnom prípade by len veľmi ťažko získal certifikát o úspešnom absolvovaní kurzu.

Keby boli ako ženy!

Spoločne s mužmi si fyzickú zdatnosť testovalo aj sedem žien. Na ich adresu kapitán Kecso poznamenal: „Som rád, že v jednotlivých kurzoch máme čoraz väčšie zastúpenie žien. Pokiaľ by aj ostatní frekventanti mali taký zodpovedný prístup k plneniu úloh a ctižiadosť, nemali by naše ozbrojené sily žiadne väčšie problémy so získaním kvalitných profesionálov. Dnes sú ženy na tom dobre aj z hľadiska fyzickej zdatnosti. Nedávno sme mali s rotou

Člnkový beh bol pre mnohých postrachom

zrýchlený presun jednotky a ženy bežali v prvej polovici. Nechali za sebou polovicu mužov.“

Čatárka Jana Petráková zo zabezpečujúceho útvaru veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene sa stala profesionálkou v októbri minulého roku. Matka dvoch detí dovtedy vystriedala mnohé zamestnania. Začiatkom júla úspešne ukončila v poddôstojníckej akadémii kurz E-5. „O deti a celý chod domácnosti sa počas mojej neprítomnosti stará manžel, ktorý je tiež profesionálny vojak,“ zdôverila sa sympatická tridsiatnička.

Čatárka Lucia Fečkovičová sa rozvíja pred 12-minútovým behom

Z rovnakého útvaru prišla do kurzu aj rotná Viera Čelinská. Rodáčka z Poltára to po absolvovaní dopravnej priemyselky najskôr dva roky skúšala na vojenskej akadémii. Nešla jej však elektrika. Vie, že kurz je pre ňu dôležitý, aby mohla zastávať svoju funkciu. Čatárku Luciu Fečkovú z prešovskej leteckej základne zasa na kurze okrem zdokonalenia sa v odborných otázkach láka aj taktika. „Kolegovia, ktorí tento kurz absolvovali, si veľmi pochvalovali zaujímavý výcvik v lesnom prostredí, rôzne spôsoby výcviku malých jednotiek. Už sa teším na túto praktickú časť kurzu,“ so zaujatím v hlase vyhlásila 23-ročná rodáčka z Továrneho v okrese Vranov.

Nezľavujú z nárokov

Rotný Jozef Kuchárik z leteckej základne Sliac je vojenským profesionálom už dva roky. Dnes pracuje ako veliteľ strážneho družstva. Dovtedy pôsobil na základni ako civilný zamestnanec. Rodák z Kováčovej úspešne absolvoval kurz E-5. Teší sa najmä na prepady a pasce v teréne. Aj keď bol trochu rozčarovaný z toho, že mu neuznali päť kľukov. Starší inštruktor kurzu rotný Marek Hric na margo toho poznamenal: „Preskúšanie robíme presne v duchu predpisov. Nezľavujeme z nárokov. V útvaroch sú trochu benevolentnejší a potom sa čudujú, že im neuznáme časť kľukov alebo sklápačiek.“

Niektorí mali obavy z člnkového behu, ďalší z hodu granátom, no predsa len najväčší rešpekt vzbudzoval dvanásťminúto-

vý beh. Aj u rotného Milana Buzogu zo sereďského ženijného práporu. Tento ženista, rodák z Valalikov v okrese Košice-okolie, má za sebou bohaté skúsenosti z pôsobenia v medzinárodných misiách. Ako odmínovač prešiel nielen východné Slavónsko, ale dvakrát aj africkú Eritreu.

Výkony mužov a žien pri dvanásťminútovom behu pozorne sledoval aj kapitán Kecso. „Problém nie je ani tak vo fyzickej pripravenosti. Normálne trénovaný človek bez problémov potrebnú vzdialenosť zvládne. Je to však posledná disciplína a u mnohých začína pracovať psychika. Majú jednoducho zafixované, že v tejto konkrétnej situácii to nezvládnu. Zbytočne to vzdávajú, zastavia sa. To je ale vo väčšine prípadov koniec. Beh už znova nerozbehnú,“ hovorí vedúci kurzu.

Pohľad z druhej strany

Výkony frekventantov počas vstupného preskúšania pozoroval i zástupca veliteľa poddôstojníckej akadémie major Ivan Balog. V škole je len od prvého júna. Dovtedy pôsobil tento 33-ročný rodák z Nitry v trebišovských útvaroch. Aj ako zástupca veliteľa mechanizovaného práporu. Mal teda možnosť porovnať úroveň pripravenosti absolventov kurzu priamo v každodennom vojenskom živote, ale zároveň aj kvalitu výberu uchádzačov do kurzov v útvaroch.

„Spočiatku ten výber nebol najlepší. Chýbala nám väčšia informovanosť o kurzoch. O tom, koho tam môžeme poslať. A povieť úprimne, aj vhodných kandidátov bolo málo. Ďalší problém nám spôsobovali časté zmeny plánovaných hodnôt v jednotlivých tabuľkách. Napríklad len taký vodič BVP bol najskôr rotný, potom čatár a napokon slobodník. Miesta ďalších sa v rámci reorganizácie počas ich prítomnosti v kurzoch zmenili. Nemali miesta, museli sme pre nich hľadať iné vhodné uplatnenie. Pri takých zmenách môžu potom velitelia len veľmi ťažko koncepčne

personálne pracovať. Ľudia, ktorí sa vracali z kurzov, nám dávali čoraz viac informácií o škole. Na druhej strane sme na nich pozorovali, že sú disciplinovanejší, zodpovednejší. Ako v útvaroch postupovala profesionalizácia, mali sme aj viac vhodných kandidátov na odoslanie do jednotlivých kurzov poddôstojníckej akadémie,“ informuje nás major Balog.

Neskôr priznal, že nároky, z ktorých na poddôstojníckej akadémii nezľavovali, urobili svoje aj so psychikou profesionálov. Na príkladoch tých, ktorí kurzy nezvládli a nemohli byť ustanovení do funkcií, veľmi rýchlo zistili, že sa neoplatí kurz podceňovať. Len mimochodom, posledný kurz E-6, ktorý končil začiatkom júla, úspešne absolvovalo 32 frekventantov z 56.

Kurz pre veliteľov?

Hádam najväčším problémom mnohých absolventov kurzov poddôstojníckej akadémie bolo uplatnenie takto získaných znalostí v ich domovských útvaroch. „Mávame sedenia s veliteľmi útvarov, ale stretávame sa aj s našimi absolventmi. Skúsenosti sú rôzne. Máme dnes útvary, kde sú velitelia naklonení novým myšlienkam a formám výcviku. Tak je to podľa našich skúseností v martinskom prápore okamžitej reakcie, žilinskom pluku špeciálneho určenia, bardejovskom prieskumnom prápore, ale aj v trebišovskom mechanizovanom prápore. Na druhej strane sú aj útvary, kde velitelia po návrate privítajú absolventa slovami: «Je to síce pekné, čo si sa naučil, ale rýchlo na to zabudni. V mojom útvaroch budeme robiť tak, ako to chceme ja!» Je to dosť smutné a depresujúce. Vojaci z takýchto útvarov už u nás pred koncom kurzu smutne hovoria, že by bolo dobré, keby sa s takýmto kurzom oboznámili aj ich velitelia. Potom by ich vraj lepšie chápali...“

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Rotmajster Dušan Veselovský pozorne sleduje sklápačky čatárky Jany Petrákovskej

KRÁTKO

Americký koncern Northrop Grumman v spolupráci so spoločnosťou ICGS (Integrated Coast Guard Systems) začal 3. septembra 2004 slávnostne stavbu prvého veľkého námorného bezpečnostného kutra WMSL 750. Ide o stavbu úplne novej triedy plavidiel pre americkú námornú pobrežnú stráž po 25 rokoch.

...

Talianska spoločnosť SOREM, ktorá je oficiálnym operátorom protipožiarneho systému talianskej civilnej ochrany Protezione Civile, zobera na lízing prvé lietadlo Be-200 od ruského leteckého výrobcu TANTK Berjev až do skončenia sezóny požiarneho ohrozenia. Nové lietadlo budú pilotovať spoločné taliansko-ruské posádky.

...

Americké spoločnosti Northrop Grumman a EADS North America ohlásili zámer spoločne vyvíjať pre vzdušné sily Spojených štátov amerických prostriedok budúcnosti na záchranu personálu PRV (Personnel Recovery Vehicle). Program PRV je zameraný na nevyhnutné nahradenie primárneho bojového vyhľadávacieho a záchranného vrtuľníka HH-60G Pave Hawk vo výzbroji USAF.

...

Výrobca lietadiel Indonesian Aerospace dodal pakistanským vzdušným silám druhé vojenské dopravné lietadlo CN-235 Military. Lietadlo je druhým zo štyroch lietadiel, ktoré objednal Pakistan od indonézskeho výrobcu v kontrakte s odhadovanou hodnotou 49 miliónov amerických dolárov. Dodávka tretieho stroja je naplánovaná na október a štvrtého na december 2004.

...

Americký výrobca General Dynamics Electric Boat začal výrobu tretej atómovej útočnej ponorky triedy Virginia. Nová ponorka s bojovým číslom SSN 776 je pomenovaná Hawaii. Najmodernejšia trieda amerických útočných ponoriek Virginia je prvou triedou ponorných plavidiel, ktoré sú špeciálne konštruované na riešenie výziev éry po studenej vojne.

...

Americké ministerstvo pre vnútornú bezpečnosť krajiny DHS (Department of Homeland Security) oznámilo výber spoločností BAAE Systems a Northrop Grumman pre druhú fázu programu na ochranu civilných lietadiel pred prenosnými protiletadlovými raketovými systémami. Program je manažovaný vedecko-technologickým riaditeľstvom DHS a jeho druhá fáza je naplánovaná na obdobie 18 mesiacov.

...

Indický minister obrany Šrí Pranab Mukherdži oznámil v písomnej správe indickému parlamentu, že sa v roku 2005 začne so sériovou výrobou nadzvukovej protiletadlovej a protizemnej univerzálnej okrídlenej riadenej strely BrahMos pre indické vojenské námorníctvo. Indické vojenské námorníctvo plánuje novou riadenou strelou, ktorú vyvíja spoločný indicko-ruský podnik, vyzbrojiť plavidlá a pobrežné batérie.

Toplite pre Gluszec

Poľská republika začala na jeseň 2003 pod krycím označením Gluszec program rozsiahlej modernizácie vrtuľníka W-3W/WA Sokoł. V rámci modernizácie bude vrtuľník komplexne vybavený novou avionikou a vyzbrojený protitankovými raketovými zbraňami. Jedným z najdôležitejších modernizačných komponentov je stabilizované puzdro s optikou Toplite (foto), ktoré bude slúžiť na sledovanie cieľov a navádzanie protitankových riadených striel vo dne aj v noci. Výrobcom systému Toplite je izraelská firma Rafael, ktorá spolupracuje na programe s poľskou firmou PCO. V guľovom puzdre je umiestnená infračervená kamera 3. generácie pracujúca vo vlnovej dĺžke 3-5 μm , čiernobiela alebo farebná CCD kamera, laserový diaľkomer bezpečný pre ľudský zrak, korelačné sledovacie zariadenie a opčne laserový označovač cieľov. Puzdro Toplite bude na vrtuľníku W-3W/WA umiestnené nad kabínou pilotov.

Ďalší úspech NH 90

Európska spoločnosť NH Industries získala od veliteľstva pozemných síl Austrálskeho zväzu kontrakt na dodávku 12 nových transportných vrtuľníkov MRH-90. Nový vrtuľník je variantom známej konštrukcie NH 90, ktorá je prispôbená austrálskym požiadavkám. Vrtuľníky s prepravnou kapacitou 18 vojakov (plus posádka) alebo 4 000 kg podveseného nákladu majú maximálnu rýchlosť 300 km/h a ich dolet je viac ako 900 km. Kontrakt má hodnotu vyše 1 miliardy amerických dolárov. Prvý vrtuľník MRH-90 dodá výrobca novej letke v Townsville v roku 2007 a všetkých 12 strojov bude dodaných do roku 2008.

Mobilné stanoviisko PU-12M7

Zatiaľ posledným variantom známych ruských mobilných veliteľských stanovišť radu PU-12 pre batérie protivzdušnej obrany krátkého dosahu je vozidlo označené PU-12M7 (výrobok 9S482M7). Automatizovaný systém nainštalovaný na podvozku obrneného transportéra BTR-80 vyrába podnik Radiozavod zo sídlom v meste Penza. Stanovište môže riadiť viaceré typy rus-

kých systémov – Strela-10M2/M3, ZSU-23-4M, Osa-AK, Tor-M1, Tunguska-M1 a Igla. Príjem informácie sa realizuje z jedného primárneho zdroja a až troch sekundárnych zdrojov. Systém prijíma údaje o 99 cieľoch, deväť z nich môže operátor súčasne sledovať. Systém má dosah na prenos údajov prostredníctvom káblového spojenia až 15 km a prostredníctvom rádiostanice až 40 km.

Singapurský matador

Singapurské ozbrojené sily a obranná vedecko-technologická agentúra DSTA v spolupráci so spoločnosťou Dynamit Nobel Defence vyvinuli novú pechotnú zbraň proti obrneným cieľom a na prenikanie do bránených priestorov pomenovanú Matador (**M**an-portable, **A**nti-Tank, **A**nti-**D**oor). Nový zbraňový systém kalibru 90 mm na jedno použitie zodpovedá všetkým požiadavkám moderného bojiska, obzvlášť husto zastavaných mestských aglomerácií. Matador má schopnosť ničiť najmodernejšie obrnené transportéry a ľahké tanky a preraziť hrubé tehlové steny. Podľa predstaviteľov vývojovej organizácie projektil zbrane takmer nereaguje na bočný vietor. Vývoj novej zbrane sa začal v roku 2000 a Matador je určený na možné nahradenie vo výzbroji ľahkej protitankovej zbrane Armbrust, ktorá je vo výzbroji singapurských pozemných síl od roku 1980.

Neúspech Arrow-u

Spoločné izraelsko-americké strelecké skúšky protiraketového systému Arrow (Šíp) 26. augusta 2004 na strelnici Point Mugu v Kalifornii sa skončili neúspechom. Streľby boli súčasťou programu vylepšovania systému Arrow ASIP (Arrow System Improvement Program). Cieľ vypustený z lietadla dodala americká agentúra pre protiraketovú obranu MDA. Podľa vyjadrenia hovorkyne izraelského ministerstva obrany bola napriek prerušeniu priebehu skúšky väčšina plánovaných úloh splnená. Skúška nemá vplyv na operačný štatút systému vo výzbroji izraelských vzdušných síl.

Radar EL/N-2140 NG

Izraelská spoločnosť Elta, ktorá je divíziou skupiny IAI (Israeli Aviation Industries) ponúka potenciálnym zákazníkom množstvo typov malých prehládových a výstražných rádiolokačných staníc. Jedným z výkonnejších radarov tejto kategórie v ponuke IAI/Elta je stanica EL/N-2140 NG (foto). Stanica je určená na ostrahu a sledovanie záujmových priestorov (ako sú hraničné pásma, muničné sklady, priestory stretu vojsk), na taktické spravodajstvo a prieskum na bojisku a môže sa tiež využiť pri korekciách delostreleckej streľby. Radar dokáže zachytiť a sledovať osoby na vzdialenosť až 15 km a vozidlá až na 60 km. Ciele sa zobrazujú na digitálnej taktickej mape so zvýraznenými záujmovými oblasťami. V prípade zadania funkcie operátorom radar automaticky upozorňuje na preniknutie narušiteľa/narušiteľov do sledovaného priestoru.

Text Miroslav GYŮŘOŠI
Foto Singapore MoD, autor

KRÁTKO

Austrália plánuje vyzbrojiť nadzvukové bojové lietadlá F/A-18 a podzvukové námorné hliadkovacie lietadlá AP-3C Orion novým typom protizemných a protilodných riadených striel ďalekého dosahu. Projekt s hodnotou 350 – 450 miliónov amerických dolárov predpokladá zavedenie novej zbrane v období 2007 – 2009. V užšom výbere sú tri typy – Lockheed Martin JASSM, Taurus Systems KEPD 350 a Boeing SLAM-ER.

Britská firma BAE Systems Naval Ships začala na konci augusta 2004 stavbu druhého protilietadlového torpédoborca Type 45 pre britskú Royal Navy. Nové plavidlo s dĺžkou viac ako 150 m a výtlakom 7 350 t, ktoré stavajú v lodnici River Clyde v Glasgowe, bude pomenované HMS Dauntless.

Indickí odborníci uskutočnili 29. augusta 2004 na strelnici na pobreží štátu Orissa tretiu letovú skúšku novej balistickej raketovej riadenej strely Agni-II. Raketa štartovala proti určenému cieľu vo vzdialenosti 1 200 km zo železničného odpaľovacieho zariadenia. Dolet dvojstupňovej rakety Agni-II je viac ako 2 000 km.

Britské ozbrojené sily získajú do svojej výzbroje približne 70 nových veľmi výkonných odstreľovacích pušiek Accuracy International AW50F kalibru 12,7 mm. Dodávka pušiek je súčasťou kontraktu na špeciálny materiál v hodnote 5 miliónov britských libier, ktorým vyzbrojí Veľká Británia svoje špeciálne útvary troch zložiek ozbrojených síl. Zbrane AW50F sú pušky britskej výroby s najväčším kalibrom od viktoriánskej éry.

Austrálska spoločnosť Metal Storm Limited bude zohrávať vedúcu úlohu v programe amerického vojenského námorníctva, ktorý má za cieľ skonštruovať a zaviesť systém proti raketovým protipancierovým granátom RPG. Spoločnosť Metal Storm je hlavným kontraktorom americkej spoločnosti Northrop Grumman, ktorá bude integrovať austrálsku elektronickú balistickú technológiu so svojimi snímačmi a streleckým systémom.

Americký výrobca vrtuľníkov Sikorsky Aircraft Corporation získal od velenia amerického vojenského námorníctva kontrakt v hodnote 56,5 milióna amerických dolárov. Sú určené na návrhové a vývojové práce a ostatné pridružené služby na účasť v súťaži o program nahradenia nového prezidentského vrtuľníka VXX (Presidential Helicopter Replacement). Peniaze použije tím spoločnosti Sikorsky VH-92 All-American Team.

Americká spoločnosť Raytheon získala od velenia US Navy kontrakt v hodnote 43,3 milióna amerických dolárov na výrobu systémov rádiolokačnej výstrahy AN/ALR-67(V)3 pre nadzvukové bojové lietadlá F/A-18E/F Super Hornet. Kontrakt finančne pokrýva výrobu 30 systémov AN/ALR-67(V)3 a náhradné dielce. Štyri ročné opcie zahŕňajú ďalších 140 systémov v celkovej hodnote 166,3 milióna amerických dolárov.

Útoční gardoví ženisti
Červenej armády v útoku
na nemecké postavenie

Vojna pri Tekove

V Starom Tekove, obci na juhozápade Slovenska, sa nachádza pekný vidiecky komplex zvaný Bažantnica, ktorého súčasťou je aj malé vojenské múzeum v prírode s vojenskou technikou z druhej svetovej vojny. Jej majiteľ Jozef Hostinský spolu so synom a ďalšími nadšencami vojenskej histórie sa rozhodli, že súčasťou osláv 60. výročia SNP by mohla byť aj ukážka bojov z obdobia 2. svetovej vojny. A tak sa Bažantnica posledný augustový víkend zmenila na jeden veľký vojenský tábor s množstvom vojenskej techniky a dobových uniforiem z oboch strán frontu.

Keďže v Starom Tekove počas Povstania neboli priame boje, členovia historických klubov tu predviedli čiastočnú rekonštrukciu prielomu frontovej línie na rieke Hron z roku 1945. Tu, pri rieke Hron, sa nemecké velenie rozhodlo vybudovať delostrelecké oporné postavenie.

Hra na vojnu

V obrannom pásme sa nachádza bojové postavenie ukoristeného sovietskeho divízneho kanóna ZIS-3 kalibru 76,2 mm (zapožičal pán Hostinský), batérie 80 mm mínometov (jeden mínomet zapožičalo Vojenské múzeum Piešťany, ostatné patria historickým klubom). V labyrinte zákopov majú svoje miesto panciérnici, ťažké guľomety, štáb. Vojaci Wehrmachtu, jednotky zbraní SS i vojaci maďarskej armády využívajú posledné chvíle na písanie listov rodinám, čistia zbrane alebo odpočívajú. O 15.00 prichádza nemecká motorizovaná kolóna. Na scéne sa objavujú motocykle BMW, Zundap, Praga RN ako sanitné vozidlo, Volkswagen Kubelwagen (táto technika patrí zberateľom z Levíc a členom Veteran car klubu z Plaveckého Štvrtka). S kolónou prichádza aj vrchný veliteľ, ktorý sa hneď

odoberie na štáb. Vojaci zaujmú postavenia pri mínometoch. Všetci v napätí očakávajú, čo prinesie nastávajúci čas. Veliteľ posielal dva motocykle na prieskum. Využívajúc terénne nerovnosti prichádzajú čo najbližšie k ruskej línii, skrytí v poraste začínajú svoju činnosť delostreleckého pozorovateľa. Po nahlásení súradníc vydáva veliteľ rozkaz k delostreleckej paľbe na postavenie Červenej armády. Pozorovateľa však odhalia ruskí prieskumníci a spustia

Útočiaci sovietski vojaci

Zasiahnutý nemecký obrnený
transportér SdKfz 251/1

Útok sovietskej jednotky námornej pechoty na nemecké obranné postavenie

postavenie. Štáb je dobytý. Na mieste ostávajú pozorovacie aj spojovacie prostriedky, ranení i mŕtvi vojaci. Nemecké velenie koordinuje činnosť jednotlivých batérií prostredníctvom spojok. Pravé krídlo obsadzuje zákopy, dochádza k bojom muža proti mužovi. Padá aj prvé mínometné postavenie.

Naši vyhrali

Nemecké velenie nasadzuje do bojov posledné zálohy s ťažkou technikou. Pomalým postupom vpred snažia sa dobyť naspäť stratené pozície. Pechota krytá Hanomagmi kosí útočníkov a prinúti ich zastaviť útok. Tentoraz sa v obsadených zákopoch bránia útočníci. K slovu sa dostávajú protitankové zbrane. Hanomag patriaci vojskám SS dostáva zásah z protitankovej pušky. Z útroby horiaceho vozidla uteká posádka. Druhý Hanomag patriaci Wehrmachtu, likviduje gardový ženista protitankovým granátom. Protiútok je zastavený.

Velenie Červenej armády sa rozhodne spojiť všetky tri úderné skupiny do jednej. Obrovská vlna postupuje vpred. Padajú posledné postavenia mínometov, ťažkých guľometov. Nemeckí vojaci v zákopoch sa však tvrdo bránia. Preto sa o každý zákop ťažko bojuje. Ale 53. armáda 2. ukrajinského frontu spolu s 1. rumunskou armádou sa zastaviť nedajú. Nemci v zákopoch padajú po výstreloch zo samopalov a pušiek, prebodnutí bajonetmi, či zabíjaní šablami udatých kozákov. Zdecimované zvyšky nemeckej obrany sa radšej vzdávajú a s rukami vysoko nad hlavami vychádzajú zo zákopov.

Nemecké obranné postavenie bolo dobyté, rieka Hron prekročená. Druhý ukrajinský front postupuje ďalej. Na Nitru, Bratislavu, Brno...

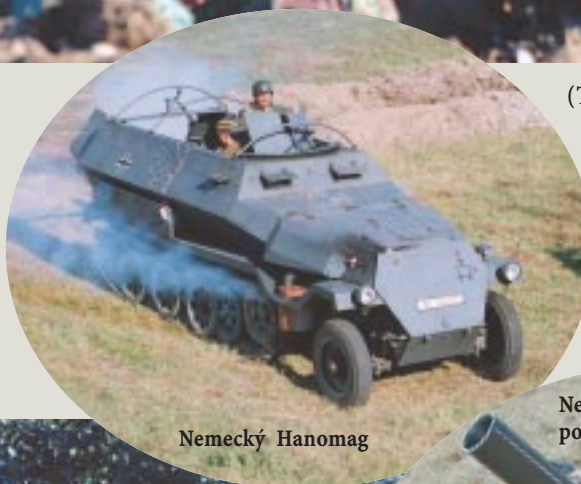
Pohov pri vatre

Mŕtvych, ranených či nezvestných nikto nepočítal. Veď ani neboli. Chlapí z Klubu priateľov vojenskej histórie Bratislava, Erika Brno, ARMS Chomutov, Roudnice, Pátračky i mládenci zo Starého Tekova živí a zdraví po záverečnom nástupe a povelu „Rozchod!“ si konečne mohli dať pohov. Spokojní diváci im však ešte dlho nedovolili odísť. Na zbraň si chceli siahnuť nielen deti, ale aj ich otcovia. A na staručkom „Hakli“ som sa s Jankom Krasňanom z piešťanského Vojenského múzea previezol aj ja.

Večer v Bažantnici sedeli pri vatre kozák vedľa mínometčíka Wehrmachtu, gardový ženista vedľa príslušníka SS a spolu so slovenskými vojakmi spievali a zabávali sa dlho do noci. Kiež by nad Tekovom (a nielen tam) bolo počuť už len spev a smiech.

Vojtech HUČKO

Foto Andrej JERGUŠ a autor (2)

Nemecký Hanomag

(Tatra T-57 K a Tatra T-57 kombi), aby vyzdvihli ohrozených prieskumníkov. Celý ústup je krytý priehradnou paľbou a dymovou clonou z dymovnic.

Nemecké velenie posla do tylu motorku, aby priviedla posily. Z lesa, za postavením obrancov, vyrážajú dva Hanomagy (Ot-810 zapožičané z Piešťan). Výsadek zaujme svoje miesto v zákopoch.

Nemecké mínometné postavenie

naňho paľbu z ručných zbraní. Nemci sa dajú na ústup, aby unikli hroziacemu nebezpečenstvu. V rýchlej jazde však dochádza k nehode. Motocykel, ktorý kryl chrbát pozorovateľa, sa prevrátil. Vodič však nestratil duchapritomnosť. Hrajúc mŕtveho na území nikoho trpezlivo čakal, čo bude ďalej. Kamaráti z jednotky ho v tom ale nenechali. Krytí paľbou z ručných zbraní išli poň, naložili ho do sajdky a bezpečne sa s ním vrátili. (Počas tejto akcie bol „kaskadér“ Krúpa odmenený spontánnym potleskom obecnstva.)

Na obidvoch stranách sú ranení. Prieskumníkom sa podarilo skryť sa v blízkom lese. Ruské velenie posla dve vozidlá

Situácia je dusná (nielen od slnka), všetci vedia, že každú chvíľu vypukne neúprosný boj medzi spojencami a vojskami Osi.

Po mohutnej delostreleckej príprave je na bojisku takmer všetko v plameňoch, zahalené dymom (pravda pravdúca, na svoje si prišli i levickí hasiči). Velitelia sa snažia usporiadať demoralizovanú obranu. Ostrieľaní „frontáci“ i drsní esesáci sa však rýchlo vzbodia a zaujmú svoje miesta. Teraz sa už nič nedá zastaviť. Do útoku s mohutným „Urááá!“ vyrážajú jednotky radovej pechoty, gardový ženista, námorná pechota. Keďže nikto nevie, ako sa situácia ďalej vyvinie, či sa jednotkám Osi nepodariť dobyť naspäť obranné postavenia, ruskí ženisti delo radšej zničia. Ľavé krídlo sa zo všetkých síl snaží paralyzovať nemecký štáb. Ten je donútený sa stiahnuť. Využívajú vybudovaný systém chodieb a spojovacích tunelov odchádzajú na bezpečnejšie

Slovenskí „raketáci“ opäť úspešní

Raketa 3M9ME pripravená
na technickej pozícii

Po dvojročnej prestávke uskutočnili obsluhu protiletadlových raketových kompletov 2K12 Kub na strelnici Ustka v poľskom Wicku Morskom opäť svoje ostré bojové streľby. Naši chlapci nesklamali a všetky terče úspešne zničili.

Protiletadlový raketový komplet je kolektívna zbraň a dôležitý je skutočne každý človek, ktorý sa zúčastňuje na príprave techniky aj na samotnej bojovej činnosti. Samotnými štartmi rakiet sa skončilo mnohomesačné úsilie všetkých zúčastnených obslúh a veliteľov na všetkých úrovniach velenia. Treba podotknúť, že pochvala a poďakovanie patrí skutočne všetkým, ktorí sa do tejto operácie zapojili.

Cvičenie jednotiek protivzdušnej obrany vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky Strela 2-04 sa začalo podstatne skôr, než prebehli štarty rakiet.

Dvanásť protiletadlových raketových riadených striel 3M9ME, ktoré boli vyčlenené na ostré bojové streľby, previezli špecialisti na teritórium strelnice zo Slovenska už niekoľko dní pred termínom strelieb po železnici. Jednotliví príslušníci protiletadlovej raketovej brigády Nitra z protiletadlových raketových skupín Rožňava a Nitra, ako aj niektorí zúčastňujúci sa odborníci z veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene pricestovali do Poľska dopravnými lietadlami An-26 a An-24 v nedeľu 29. augusta 2004. Po pristátí na letisku poľského vojenského námorníctva v Siemirowicach sa všetci pre-

Bojová časť
rakety 3M9ME

Obsluhu nabíjajú
cvičnú raketu
na samohybné
odpaľovacie
zariadenie

pravili autobusmi do mesta Ustka, kde boli ubytovaní.

V pondelok 30. augusta po presune na strelnicu a po tom, čo sa funkcionári strelnice, rozhodcovia protiletadlovej raketovej batérie, veliteľ protiletadlovej raketovej batérie a skupiny vzájomneoznámili, začali všetci okamžite pracovať. A činnosť bolo naplánovaných určite pre každého dosť – preberanie samohybných odpaľovacích zariadení 2P25M2 a samohybných rádiolokačných staníc prehľadu a navedenia 1S91M2 určených na vykonanie strelieb od poľského partnera, prevzatie pracovných miest na veliteľskom stanovišti, kontrola spojenia, uskutočnenie funkčných

a súčinnosťných kontrol. Medzitým technická batéria usilovne pracovala na svojej pozícii pri príprave rakiet na ostré bojové streľby. V porovnaní s predošlými streľbami, samozrejme, došlo k určitým zmenám. Mimoriadne zvýšený dôraz sa v súčasnosti pri streľbách kladie na bezpečnostné parametre. Jednoducho bezpečnosť obslúh a všetkého personálu, ktorý sa na streľbách zúčastňuje, je najzákladnejším a prvorádym parametrom. Tieto mimoriadne prísne opatrenia prijalo vedenie strelnice po tom, čo poľské obsluhy kompletu Kub minulý rok zostrelili lietadlo – nosič terčov Su-22M4.

Obsluha odpaľovacieho zariadenia pripravuje na pozícii rakety ku streľbe

Rádiolokátor prehľadu a navedenia sleduje vzdušný cieľ

vypustenie a druhou bola porucha jedného z odpaľovacích zariadení, odkiaľ proti terčom neodletela ani jedna raketa. Po prebití rakiet na druhé odpaľovacie zariadenie, keď sa búrka skončila streľby opäť pokračovali a posledné dva terče naši príslušníci bez problémov zničili.

Výborné výkony, hodnotenie aj radosť našich „raketákov“ z úspechu však nedokázali zastrieť niekoľko veľkých otáznikov. V ďalšom pláne reorganizácie našich ozbrojených síl sa s protiletadlovou raketovou skupinou Rožňava, vyzbrojenou kompletmi 2K12 Kub, už nepočíta. Väčšina chlapcov, ktorí nás v zahraničí tak dobre reprezentovali, predviedli, že dokážu ochrániť svoju krajinu pred možným vzdušným agresorom alebo teroristom aj s vedomím, že na budúci rok nemajú miesto. Aktuálna koncepcia zachováva len protiletadlovú raketovú skupinu Kub v Nitre. Máme na to, aby sme za drahé peniaze vyškolili profesionálnych špecialistov a ihneď nato sa ich jednoducho zbavili? Ne prekročili sme týmto rozhodnutím povestný rubikon? Zachová sa po takomto kroku palebná kapacita nevyhnutná pre ochranu hlavných strategických objektov nášho štátu...?

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Prvý deň sa harmonogram vykonávaných prác nie našou vinou trochu natiahol. Druhá časť programu, ktorou bolo nabitie cvičných rakiet a nácvik činnosti na reálne vzdušné ciele s rozvinutým systémom vedenia a riadenia, sa nakoniec v pondelok neuskutočnila. Napriek určitej nervozite, ktorú spôsobilo presunutie nácviku na samotný deň streľieb, slovenské obsluhy aj velitelia dokázali, že svoj druh techniky ovládajú majstrovsky. V utorok 31. augusta 2004 hneď ráno skontrolovali a doladili techniku a úspešne uskutočnili nácvik na cvičné prúdové lietadlá TS-11 Iskra preložené z predošlého dňa. V zrýchlenom tempe nasledoval nácvik činnosti obslúh protiletadlových raketových batérií po odpálení terčovej rakety SRCP-WR z lietadla – nosiča Su-22M4. Počas tohto nácviku boli ešte stále na odpaľovacích zariadeniach 2P25M2 nabitie cvičné rakety 3M9ME-UD. Preto bol štart rakiet kompletu Kub-M2 proti cieľom SRCP-WR, ktoré boli skutočne vypustené, len imitovaný.

Po obede konečne nastúpila tá správna bojová nervozita. Veliteľ vyhlásil 120-minútovú pohotovosť k bojovým streľbám

a od tohto okamihu sa začínal čas už len zrýchľovať. Súčasne na jednotlivých pracoviskách obsluhy, presne ako hodinky, vykonávali všetky činnosti. Po vystrelení väčšej polovice rakiet a zničení štyroch cieľov sa streľby na krátky čas prerušili. Jednou z príčin bol hustý dážď, ktorý neumožnil lietadlu – nosiču terčov zotrvať v zóne na

Do štartu zostávajú už len sekundy

Raketa 3M9ME štartuje proti vzdušnému cieľu

Nebelwerfer, Kaťuša a ďalšie z veľkej vojny

Podobne ako pušný prach, aj rakety na tuhé pohonné hmoty (TPH) vznikli v stredovekej Číne. Tzv. ohnivé šípy s raketovým „motorom“ tu začali používať už v 10. storočí a od 13. storočia Číňania takýmto spôsobom ostreľovali nepriateľa aj výbušnými granátmi. Do Európy priniesli rakety okolo roku 1250 Arabi.

V priebehu ďalších storočí sa rakety na TPH z času na čas objavili vo výzbroji niektorých vojsk, ale nikdy nezískali prevahu nad klasickými chladnými strelnými a neskôr palnými zbraňami. V 19. storočí s nimi najviac experimentovali Briti a Francúzi, ale potom v ich vývoji nastal na dlhší čas útlm.

Renesancia rakiet v Európe

Po 1. svetovej vojne sa k raketám ako prví začiatkom 20. rokov vrátili Nemci, ktorým Versailleská zmluva zakázala vývoj delostrelectva. Projekt protiletadlovej rakety však zastavili a dali sa cestou vývoja rakiet, ktoré by mohli

v severnej Afrike a v roku 1941 proti Sovietskejmu zväzu spôsobiť skôr morálne škody. Boli však prekvapením aj inšpiráciou.

Sovietska a britská odpoveď

Výhody a možnosti raketových zbraní v úlohe delostrelectva pochopili aj v generálnych štáboch armád ďalších krajín.

Soviety na nemecký Nebelwerfer odpovedali raketometmi Kaťuša BM-13. Začali ich vyvíjať už v roku 1921, ale do služby prišli iba deň pred napadnutím ZSSR – 21. júna 1941. Odpaľovací systém ôsmich vodiacich lúčů Kaťuši pre 16 rakiet kalibru 132 mm bol inštalovaný na korbách nákladných automobilov (napr. ZiS alebo Studebaker), čo v porovnaní s Nebelwerfermi, ktoré potrebovali ťahače, zvyšovalo ich mobilitu i pohotovosť. Kaťuše, nazývané pre extrémne silný kvilivý zvuk pri streľbe i „Stalinovými organmi“, odpaľovali triestivé strely najskôr do vzdialenosti 5,5 a po zdokonalení až do 8,5 km. Jedna strela zničila všetko živé v okruhu s polomerom 100 m.

Zatiaľ čo nemecké rakety boli stabilizované rotáciou pomocou šikmých plynových dýz, sovietske, britské aj americké mali výrobné nenáročnejšie a lacnejšie šípové stabilizátory s malými krídlami. To síce uľahčovalo ich použitie, ale stabilita i presnosť týchto rakiet bola oproti nemeckým nižšia. Práve preto Kaťuše odpaľovali svoje strely iba postupne, lebo pri hromadnej salve sa mohli za letu zraziť.

Briti začali vývoj rakiet protiletadlovými v roku 1934 a už v roku 1936 disponovali strelami kalibru 2 a 3 palce (asi 50 a 76,2 mm). Prvý britský protiletadlový raketomet No.2 Mk.1 niesol dve dvojpalcové a neskôr trojpalcové rakety, ďalšie No.4 Mk.1 a Mk.2 už mali deväť a typ No.6 Mk.1 dokonca 20 trojpalcových rakiet schopných dosiahnuť do výšky takmer 7 km. Preferovanie protiletadlových a leteckých rakiet Britmi bolo pochopiteľné vzhľadom na vážne ohrozenie Ostrovov nemeckým letectvom v prvej fáze vojny, ako aj lietajúcimi bombami V-1 v jej závere. Vyvinuli síce aj protizemnú resp. protiletadlovú raketu Land Masters pre rovnomenne mobilné odpaľovacie zariadenie, ale v tejto oblasti sa viac spoliehali na americkú výzbroj.

Americké chrliče skazy

Američania svoje raketomety, používané v úlohe reaktívneho delostrelectva, montovali najmä na veže vynikajúceho tanku M4 Sherman. K najrozšírenejším typom v rokoch 2. svetovej vojny patrili 20-hlavňové raketomety T40 Whisbang kalibru 182 mm, ktoré na západných bojiiskách valcovali všetko, čo im prišlo do cesty. Doslova beznádejnou skazou pre protivníka však boli raketomety T34 Calliope, nesúce v 60 hlavniach rovnaký počet 4,5-palcových (114,3 mm) trhavých striel! Čo motivovalo tvorcov tejto zbrane nazvať ju menom antickej bohyně spevu Kaliopé naznačuje analógia so „Stalinovými organmi“, ale je isté, že pre mnohých sa jej „piesne“ stali definitívne poslednými. Aj keď doleteli „iba“ do vzdialenosti asi 4,2 km.

Pre úplnosť dodajme, že Nemci, uvedomujúc si nedostatky ťahaného Nebelwerfera, súbežne vyvinuli aj Schwerer Wurfrahmen 40, samohybný raketomet nainštalovaný na prestavané kolopásové vozidlo SdKfz 251 s označením SdKfz 251/1. Na každom jeho boku za kabínou vodiča nad pásmi boli tri šikmé výmetnice pre 280 mm raketové strely Nebelwerfer. Tento raketomet mal slušnú rýchlosť, priechodnosť v teréne i dobrý pancier, ale najmä kapacitou a účinnosťou paľby sa Kaťušiam, Whisbangom ani Calliopeam nevyrovnal.

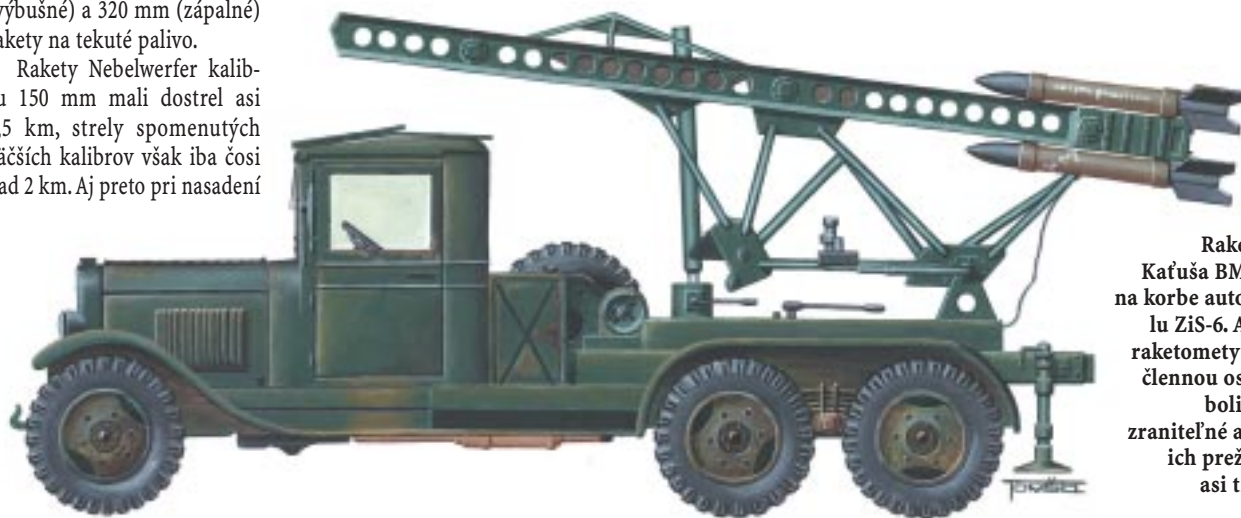
PhDr. Ján DOLINAY

Jeden zo šesťhlavňových Nebelwerferov kalibru 150 mm, ktorý aj s obsluhou skončil svoju púť na východnom fronte
Foto archív

podporovať alebo nahradiť klasické delostrelectvo. Napokon v roku 1940 do výzbroje zaviedli Nebelwerfer, šesťhlavňovú zbraň určenú na salvové bombardovanie triestivými plynovými alebo dymovými raketami kalibru 150 mm na TPH. Následne vyvinuli aj 280 mm (výbušné) a 320 mm (zápalné) rakety na tekuté palivo.

Rakety Nebelwerfer kalibru 150 mm mali dostrel asi 7,5 km, strely spomenutých väčších kalibrov však iba čosi nad 2 km. Aj preto pri nasadení

Raketomet Kaťuša BM-13-16 na korbe automobilu ZiS-6. Aj tieto raketomety s trojčlennou osádkou boli veľmi zraniteľné a vojnu ich prežila iba asi tretina.

Všestranný špecialista Samuel Mikovíni

V 18. storočí sa v oblasti vedy a techniky preslávili dvaja učitelia slovenského pôvodu: významný polyhistor Matej Bel a Samuel Mikovíni, ktorého diapazón je naozaj impozantný. Aj širšej verejnosti je známy ako rytec, matematik, geodet, astronóm, kartograf, vodohospodár, architekt a pedagóg. Už menej sa vie o jeho pôsobení v armáde a prínose pre ňu.

Samuel Mikovíni sa narodil asi roku 1686 (resp. pred rokom 1700) v Turíčkach, dnes Cinobaňa. V Norimbergu, kde študoval od roku 1719 sa vyučil rytečtvu, neskôr študoval matematiku na univerzite v Altdorfe a v Jene. Kartografické vzdelanie získal na Vojenskej inžinierskej akadémii vo Viedni. Krátko pôsobil ako dvorný matematik saského kniežaťa.

Už v Norimbergu sa prejavil ako dobrý rytec a nadaný umelec. Roku 1723 vypracoval a vydal pozoruhodnú sériu rytín Altdorfu a Norimbergu. V tom istom roku nadviazal spoluprácu s Matejom Belom, pre ktorého dielo Posol starého a nového Uhorska vydaného v roku 1723 v Norimbergu vyryl mapu Demänovskej jaskyne a niekoľko ilustrácií s pohľadom na Sklené Teplice a Vyhne. Spolupráca s Matejom Belom stála aj na začiatku jeho kartografickej práce.

Cisársko-kráľovský geometer

Od roku 1725 bol stoličným matematikom v Bratislave. Ako cisársko-kráľovský geometer sa venoval melioračným prácam, najmä protipovodňovej úprave brehov a zabezpečeniu splavnosti Dunaja a Váhu. Zaoberal sa aj astronómiou v observatóriu, ktoré si zriadil vo vlastnom dome na dnešnej Laurinskej ulici v Bratislave.

Roku 1731 ho cisár a kráľ Karol VI. (III.) poveril spracovaním máp do Belovho najväčšieho diela Historicko-zemepisné vedomosti o novom Uhorsku, známe pod skráteným názvom Notície. Mikovíni vytvoril podrobné moderné mapy jednotlivých stolíc Uhorska a prispel ilustráciami viacerých slovenských miest a hradov. V prvom zväzku Notícií uverejnil rozpravu o vlastnej mapovej tvorbe. Usiloval sa položiť kartografickú tvorbu na vedecké základy, pridržal sa štyroch základných princípov – astronomického, geometrického, magnetického a hydrografického. Pri mapovaní Uhorska si Mikovíni vytvoril vlastné nulté poludníky, napríklad pri mape Bratislavskej stolice prechádzal nultý poludník cez severovýchodnú vežu Bratislavského hradu.

Portrét Samuela Mikovíniho na titulnej strane diela Mateja Bela Compendium z roku 1753 s latinským nápisom: Ó, slávna vlasť, ktorá si ma zrodila, sladká Panónia

V roku 1735 panovník vymenoval Mikovíniho za cisársko-kráľovského inžiniera banských miest a zároveň ho poveril, aby zriadil v Banskej Štiavnici banskú školu, kde ho vymenoval za profesora. Bol to významný postup i prílepkovanie, keďže mu priznali plat 600 zlatých ročne, čo bola na tú dobu mimoriadne vysoká suma. Vymenovanie Mikovíniho za riaditeľa a profesora baníckej školy, ktorá bola vlastne prvou vyššou technickou školou v Európe, nebolo jeho jediným verejným uznaním. V tom istom roku ho totiž

zvolila za svojho člena Pruská kráľovská akadémia vied v Berlíne.

Ako inžinier banských miest Mikovíni získal veľký vplyv i uznanie. Jeho najväčšou prácou boli vodné diela na okolí Banskej Štiavnice. Tieto umelé jazerá dodávali vodu pre pohon banských strojov. Podkladom pre viaceré inovácie boli predovšetkým Mikovíniho banské mapy, v ktorých sa spájalo zakresľovanie povrchu s podzemnou situáciou.

V uniforme majora

V prvej polovici 18. storočia pôsobili v habsburskej monarchii tri vojenské inžinierske akadémie, ktoré však nestačili pokryť stále rastúce potreby armády. V čase nevyhnutnosti sa preto povolávali do armády odborníci z civilu. To bol aj prípad Samuela Mikovíniho, ktorého roku 1744 po vypuknutí 2. sliezskej vojny Mária Terézia osobne pozvala na poradu dvorskej vojenskej rady do Bratislavy. Panovala totiž obava, že pruský kráľ Fridrich II. sa bude chcieť zmocniť banských miest na strednom Slovensku. Mikovíniho, ktorý predčasom mapoval aj hraničné oblasti Uhorska, Moravy a Sliezska, panovníčka vymenovala za vojenského inžiniera v hodnosti majora.

Mikovíni sa vo vojne prejavil ako odborník vynikajúcich kvalít. Dokladom toho je aj množstvo jeho vojenských máp dodnes uchovávaných vo Viedenskom Vojenskom archíve. Okrem iného sa tu nachádza aj jeho plán jazdeckej kasárne v Bratislave, ktorú navrhoval postaviť pred mestskými hradbami. Plán sa síce v navrhovanej podobe nerealizoval, no zaisťte bol dobre známy projektantom a staviteľom tzv. Vodných kasární postavených roku 1763. Mikovíniho prepustili z armády po uzavretí Drážďanského mieru (25. 12. 1745).

Od roku 1748 sa Mikovíni z poverenia Márie Terézie venoval príprave projektov na výstavbu kráľovského paláca v Budíne. Začiatkom roka 1750 požiadal senát mesta

Trenčína Mikovíniho, aby prišiel vybudovať protipovodňovú hrádzu pri Váhu. Pri týchto prácach v teréne v chladnom počasí ochorel, a preto sa rozhodol odísť domov, do Banskej Štiavnice. Na spiatocnej ceste z Trenčína Mikovíni 23. marca 1750 zomrel. Dodnes sa nepodarilo zistiť, kde skončil a ani, kde je pochovaný.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Pokračovatelia veľkého učenca

Samuel Mikovíni ako vedec i riaditeľ a profesor baníckej školy v Banskej Štiavnici vchoval desiatky odborníkov, ktorí sa presadili vo viacerých sférach. Okrem iných to napríklad boli vynálezca a konštruktér Jozef Karol Hell (1713 – 1789), matematik a astronóm Maximilián Rudolf Hell (1720 – 1792), ako aj dvaja Mikovíniho synovia. Karol Samuel Mikovíni, narodený 1730 v Bratislave, bol významným zeme-meračom, roku 1747 napísal a mapami vybavil dielo pojednávajúce o pláne Komárna a tamojšej pevnosti. Tomáš Ľudovít Mikovíni, narodený 1733 v Bratislave, po vyštudovaní baníckej školy pôsobil ako banský inžinier. Na začiatku sedemročnej vojny ako 23-ročný nastúpil do armády, o dva roky bol už poručíkom a od roku 1761 kapitánom. Na začiatku vojny o bavorské dedičstvo roku 1778 ho povýšili na plukovníka a roku 1787 sa stal generálmajorom. Bojoval aj v poslednej protitureckej vojne (1788 – 1790), kde sa vyznamenal pri dobytí Belehradu. Dva roky po skončení vojny odišiel do výslužby, vzápätí však v Prahe 6. 11. 1792 nečakane zomrel.

Plány a realita

Karpatsko-duklianska operácia drží primát najrozporupľnejšie hodnotenej bitky 2. svetovej vojny, ktorá sa odohrala na našom území. Najprv bola desiatky rokov oslavovaná a zneužívaná na ideologické ciele. Po zamatovej revolúcii bola ignorovaná a jej význam bol zámerne znižovaný a bagatelizovaný. Sami československí účastníci operácie si vytrpeli viac ako dosť. Po roku 1948 boli mnohí proskribovaní ako príslušníci čs. zahraničného odboja a po páde totality dostali nálepku ľudí v službách červenej diktatúry, ktorú na bodákoch priniesli do Československa, prípadne sa podieľali na rozvrate a zániku „pokojného“ samostatného vojnového slovenského štátu. Pre jedných je táto operácia začiatkom oslobodzovania Československa a dôkazom snahy sovietskej strany o rýchlu pomoc Slovenskému národnému povstaniu. Podľa druhých sovietsky diktátor úmyselne nechal vykrvacať československé jednotky v Karpatoch a povstanie odsúdil na zánik rovnako ako to v neďalekej Varšave. V posledných rokoch táto významná operácia opäť získava takú dôstojnú pozornosť a ocenenie, aké jej skutočne patria. Deje sa tak i zásluhou predstaviteľov Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

V lete roku 1944 začala Červená armáda oslobodzovanie juhovýchodnej a strednej Európy. Na hlavnom varšavsko-berlínskom strategickom smere sa po dosiahnutí hraníc východného Pruska a riek Visla a Narew na poľskom území skončila 29. augusta 1944 bieloruská operácia. V rovnaký deň boli ukončené aj boje v rámci Ľvovsko-sandomierskej operácie vojsk 1. ukrajinského frontu (UF). Počas tejto operácie bolo do konca augusta oslobodené celé územie západnej Ukrajiny, juhovýchodné časti Poľska a sovietska armáda sa priblížila k hraniciam Slovenska. Na južnom strategickom smere v rovnakom čase prebiehala Jassko-kišiňovská operácia 2. a 3. UF. Jej úspešná realizácia dávala predpoklad, že rýchlym postupom sovietskych vojsk z Rumunska do severovýchodného Maďarska sa podarí prinútiť nemecké jednotky ustúpiť z výhodných obranných pozícií vo východných Karpatoch. Vďaka tomu sa rátalo s tým, že Karpaty bude možné obísť z juhu.

Povstanie mení plány

Vypuknutie Slovenského národného povstania tieto zámery výrazne zmenilo. Ústrednou otázkou ďalšej existencie Povstania bola koordinácia povstaleckej akcie s operáciami Červenej armády. Do začiatku ozbrojenej akcie na Slovensku sa predstaviteľom ilegálnej Slovenskej národnej rady nepodarilo pri rokovaníach so sovietskymi politickými a vojenskými predstaviteľmi dosiahnuť konkrétne výsledky.

Po vypuknutí SNP, 31. augusta 1944, sa československý veľvyslanec v Moskve Zdeněk Fierlinger a náčelník čs. vojenskej misie v Sovietskom zväze gen. Heliodor Píka obrátili na sovietskú vládu s oficiálnou žiadosťou o poskytnutie rýchlej pomoci Povstaniu formou vojenskej ope-

rácie. Veliteľ 1. UF maršal Ivan Stepanovič Konev podal už 2. septembra 1944 sovietskemu hlavnému veleniu návrh na uskutočnenie spoločnej operácie ľavého krídla 1. UF a pravého krídla 4. UF tak, aby sovietske jednotky prenikli na územie Slovenska v priestore Stropkov – Medzilaborce. To súviselo s predchádzajúcimi rozhovormi maršala Koneva s plk. Viliamom Talským (preletel na sovietskú stranu 31. 8. 1944), kde sa hovorilo i o využití dvoch slovenských poľných divízií, ktoré mali Červenej armáde otvoriť karpatské priechody na severovýchodných hraniciach Slovenska. Na základe uvedeného návrhu generálny štáb Červenej armády spracoval smernicu pre veliteľa 1. UF, ktorá nariaďovala pripraviť a uskutočniť operáciu na styku 1. a 4. UF tak, aby úderom z priestoru Krosno – Sanok v smere na Prešov dosiahli vojská týchto frontov slovenské hranice a spojili sa so slovenskými vojskami Východoslovenskej armády, ktoré boli v tomto priestore rozmiestnené. Následne mali spoločným úsilím rýchlo oslobodiť Slovensko.

Tretieho septembra 1944 poslal maršal Konev hlavnému stanu návrh plánu operácie. Podľa plánu mala zosilnená 38. armáda aj s podriadeným 1. čs. armádnym zborom na ľavom krídle 1. UF prelomiť obranu duklianskym smerom a o päť dní dosiahnuť Prešov a spojiť sa so slovenskými povstalcami. Okrem hlavného úderu počítal operačný plán i s pomocným úderom, ktorý mala na smere Sanok – Prešov uskutočniť 1. gardová armáda 4. UF (gen. Ivan Jefimovič Petrov). V tomto pláne ešte hrali významnú úlohu slovenské divízie (v tom čase už fakticky neexistujúce), ktoré mala podporiť v tomto priestore vysadená 2. čs. paradesantná brigáda (Slováci v nej tvorili 70 percent). Avšak od 4. septembra, keď boli vydané smernice pre veliteľa 38. armády gen. Kirila Semjo-

6. október 1944 na Dukle: vojaci stavajú hraničný stĺp, ktorý cez minové pole priviezol čatár Rudolf Nebeliak z Poľska

noviča Moskalenka, sa nerátalo s činnosťou slovenských divízií a ich útok v ústrety Červenej armády nebol už ani súčasťou plánu operácie. Po odzbrojení Východoslovenskej armády zostalo hlavnou úlohou nadviazať v čo najkratšom čase priamy kontakt s povstaleckými vojskami na strednom Slovensku. Uskutočnenie útoku cez Karpaty ako rýchlej formy priamej vojenskej pomoci Červenej armády Slovenskému národnému povstaniu tak bolo predovšetkým politickým rozhodnutím.

Nepriaznivé okolnosti

Realizáciu Karpatsko-duklianskej operácie (neskôr súčasť Východokarpatskej operácie), ktorá sa priamo uskutočňovala od 8. septembra do 28. októbra 1944, spravádzali už od jej prípravného štádia mnohé ťažkosti a problémy. Na prípravu tejto operácie bolo k dispozícii iba štyri až päť dní. Operácia sa z pohľadu 38. armády realizovala bez prestávky v bojoch po Ľvovsko-sandomierskej operácii. Po tej sa predpokladal prechod armády do obrany a jej doplnenie personálom a prostriedkami, a nie ďalšia útočná činnosť v ťažkom horskom a zalesnenom teréne. Nebol dostatok času na precvičenie nových doplnkov vojakov, z ktorých mnohí boli bez základného výcviku. Počty osôb v strelkách divíziách 38. armády sa pohybovali od 4 500 do 5 000 mužov. Armáda bola síce papierovo výrazne posilnená zo záloh veliteľa 1. UF, ale aj tieto zväzky boli vyčerpané predchádzajúcimi bojmi, okrem 1. čs. armádneho zboru (brig. gen. Jan Krato-

chvíl, od 10. 9. 1944 brig. gen. Ludvík Svoboda), ktorý však nebol plnohodnotným zborom. Tridsiataośma armáda nemohla reálne splniť úlohy spojené s plánovaním operácie, s prípravou vojsk a ich materiál- ným zabezpečením v takom krátkom čase. Samotný priebeh bojov ukázal, že sa pod- cenil i charakter priestoru vedenia bojovej činnosti. Pred sovietskymi vojskami urče- nými na túto operáciu sa tiahla ťažko pre- konateľná prírodná prekážka – východné Karpaty v šírke 350 km a v hĺbke 110 – 130 km pokryté hustými lesmi a so slabou komu- nikačnou sieťou. Nemecká obrana, opieraj- úc sa o prírodné danosti terénu, položila ťažisko obrany na jednotlivé priesmyky, pričom účelne využila systém ohniskovej obrany dominujúcich výšin. Malé množ- stvo komunikácií obmedzovalo možnosti rýchleho manévru silami a pros- triedkami. Charakter terénu a ne- priaznivé poveternostné podmienky zároveň znižovali aj účinnosť letec- kej a delostreleckej podpory útočia- cich vojsk.

Úspechy aj neúspechy

Karpatsko-duklianska operácia len čiastočne splnila svoje pôvodné ciele. V prvom rade odčerpala nemecké sily z povstaleckého fron- tu, čo umožnilo obmedzeným silám 1. československej armády na Slo- vensku odraziť prvotný nápor pro- tivníka a stabilizovať situáciu na povstaleckom bojisku. Zároveň sa po prechode Východnými Karpata- mi vytvorili nové operačné možnos- ti pre ďalší postup pri oslobodzova- ní Československa. Od druhej polo- vice septembra 1944 však začali pri uskutočňovaní operácie dominovať iné vojenské aspekty ako na jej za- čiatku. Súviselo to s viazaním čoraz väčších nemeckých síl sťahovaných z iných úsekov sovietsko-nemecké- ho frontu. Táto operácia význam- ným spôsobom prispela k vytvoreniu priaznivých podmienok na prípravu a rea- lizáciu operácií 1. UF na severnom a 2. UF na južnom strategickom smere. Nemecké velenie z dvadsiatich divízií, ktoré malo v pásme proti 1. UF, sústredilo dvanásť z nich koncom septembra v pásme 38. armády. To znamenalo, že boji v Kar- patsko-duklianskej operácii bolo viaza- ných 60 percent všetkých nemeckých síl nasadených v pásme 1. UF. Táto operácia tiež znemožnila nemeckému veleniu vyu- žiť dočasnú operačnú prestávku na var- šavsko-berlínskom smere na presun časti svojich síl do Rumunska, prípadne do východného Maďarska, kde sa rozvíjali útočné operácie 3. a 2. UF. Protivník nemal na južnom smere dostatočné sily a aktivi-

ta sovietskych a československých vojsk vo Východných Karpatoch značne obmedzo- vala možnosti ich posilňovania.

Neúspech pôvodného plánu karpatsko- duklianskej operácie mal viacero príčin. Niektoré z nich sme vymenovali už pri charakteristike prípravy operácie – časová tieseň, celková vyčerpanosť vojsk po pred- chádzajúcich bojoch, nízke stavy v jednot- kách, minimálna vycvičenosť nováčikov, ťažký horský terén, ročné obdobie a s tým súvisiace zhoršené meteorologické pod- mienky v priestore bojovej činnosti. K tomu sa pridružilo odzbrojenie sloven- ských divízií, a teda i strata možnosti vyu- žitia stretového úderu, urýchlené posilňo- vanie nemeckých vojsk v priestore opera- cie na základe správneho určenia miesta očakávaného úderu. Nedobytie dôležitého

Generál Ludvík Svoboda bozkáva 6. 10. 1944
čs. zástavu vztýčenú na Dukle

dopravného uzla, ktorým bolo Krosno, v prvý deň útoku narušilo harmonogram celej operácie a predznamenovalo jej celkový priebeh. V konečnom dôsledku mimoriad- ne rýchla a účinná reakcia nemeckej stra- ny už na začiatku operácie zmarila hlavné predpoklady jej úspešného priebehu, a to rýchlosť a moment prevrpenia. Nedosta- tok času na prípravu, ako aj charakteristi- ka vymedzeného operačného priestoru znemožnili sovietskemu veleniu nasadiť väčšie sily s dostatočnými zálohami. To taktiež limitovalo možnosti úspechu so- vietskych vojsk. Postupne sa hlavným zámerom operácie stalo viazať maximum vojsk protivníka s minimálnymi vlastnými silami tak, aby nemohli byť uvoľnené pre hlavné strategické smery.

Udatní hrdinovia

Karpatsko-duklianska operácia bola jednou z najväčších a najurputnejších bi- tiek 2. svetovej vojny na našom území. Prí- slušníci Červenej armády a 1. čs. armádne- ho zboru sa spoločne podieľali na najťaž- ších bojoch v jej priebehu: Na poľskom území pri osadách Machnówka, Wrócanka, Bóbrka a Kobylany, o kótu 534 severový- chodne od mesta Dukla, o osadu Besko, o mesto Dukla, o kótu 694 Hyrowa Góra, o osady Barwinek a Zyndranowa a o vlast- ný Duklianský priesmyk. Na Slovensku v priestore osád Šarbov, Nižný a Vyšný Komárnik, Krajná Bystrá, Medvedie, Kore- jovce, o kóty 532 Obšár, 536 Javíra a 517 Hrabov, na hornom toku rieky Ondava, pri oslobodzovaní Svidníka a Stropkova. V týchto bojoch československí a so- vietskí vojaci, i celé jednotky, podali veľa príkladov statočnosti, osobného hrdinstva a sebaobetovania.

Vojská 1. a 4. UF mali v priebehu operácie asi 21-tisíc mŕtvych a takmer 89-tisíc ranených. Prvý čs. armádny zbor zaznamenal viac ako 1 600 mŕt- vých a nezvestných a takmer 4-tisíc ranených osôb. Bohužiaľ, sú to iba odhady strát, ktoré zatiaľ nikto presne nevyčíslil. V bojoch sa vyznamenalo veľa sovietskych a československých vojakov, z ktorých mnohí položili svoj život alebo boli ranení. Medzi menami hrdinov zostanú navždy zapísaní Antonín Sochor, Richard Tesařík, Rudolf Jasiok, Jozef Khol, František Vrána, Jaroslav Vedral-Sázavský, Peter Hujvan a mnohí ďalší.

Miesto v histórii

Táto operácia predstavuje význam- ný medzník našich národných a vojen- ských dejín. Bola začiatkom oslobo- dzovania Československa, na ktorom sa veľkou mierou podieľali i Slováci (v tom čase z 23 151 prezentovaných príslušníkov 1. čs. armádneho zboru bolo 4 601 Slovákov). Dôležitým dňom sa stal 6. október 1944, keď vojaci 1. čs. armádne- ho zboru prekročili slovenské hranice v Duklianskom priesmyku. Bol to dôkaz toho, že Česi, Slováci a Zakarpatskí Ukrajinci nečakali doma so založenými rukami, ale sami sa aktívne podieľali na prinavrátení slobody svojej vlasti, Československu, a boli odhodlaní pre to obetovať aj to najcennej- šie – svoje životy. Boje 1. čs. armádneho zboru predstavujú významnú bojovú tradi- ciu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a 6. október 1944, ktorý si každoročne pri- pomíname ako Deň obetí Dukly, je jedným z najdôležitejších medzníkov v ich histórii.

npor. PhDr. Zoltán KATREBA

Foto archív

Vojnové osudy

S pribúdajúcimi rokmi ťažké boje o Dukliansky priesmyk odchádzajú do zabudnutia. Tí, ktorí sa v tom období nebojácne postavili proti nemeckej presile a prežili ťažké boje, pomaličky pre svoj fyzický vek opúšťajú naše rady. S nimi odchádzajú aj ich životné spomienky a skúsenosti. Zaslúžia si pozornosť, veď aj v súčasnosti sme svedkami nových vojnových tragédií. Preto na tomto mieste uverejňujeme osobné výpovede dvoch zo žijúcich účastníkov Karpatsko-duklianskej operácie, ktoré by nemali byť zabudnuté.

Ing. Štefan Šteflovíč bol veliteľom druhej roty piateho práporu tretej brigády Čs. armádneho zboru v ZSSR. Pochádza z obce Adamovce. Narodil sa 12. novembra 1921. Po skončení vojny až do odchodu do dôchodku bol stredoškolským profesorom. Vychoval štyri deti.

Ohrozoval nás falošný krík

Piaty prápor tretej brigády Čs. armádneho zboru v ZSSR bol rozložený po okraji lesa a moja druhá rota bola v najväčšom výbežku. Mesto Dukla bolo vzdialené ani nie dva kilometre od nášho postavenia. Naším prieskumníkom sa podarilo chytiť dvoch fašistov, od ktorých sme pred útokom získali cenné informácie. Boj o mesto bol veľmi ťažký. Nepriateľ kládol úporný odpor. Preto som ako veliteľ roty musel požiadať o pomoc tanky. Boj o mesto trval niekoľko hodín. Pouličné boje boli veľmi intenzívne. Nezabudnem na nemeckého telefonistu, ktorého sme zostrelili zo stromu, keď dával informácie nepriateľskému veleniu o účinnosti ich mínometnej paľby. Na druhý deň po oslobodení Dukly sme sa pripravovali na ďalší útok. Ako veliteľ som si všimol terén, ktorým mala ísť moja rota. V ceste sme mali veľký kopec. Bol celý holý, len na vrchole bol jeden krík. Vzbudilo to vo mne podozrenie, preto som lepšie zaostřil ďalekohľad a zistil som, že pod „kríčkom“ zo zapichnutého konára stromu bol umiestnený ťažký guľomet s nemeckou obsluhou. Do začiatku útoku ostávalo iba pätnásť minút. Požiadal som veliteľa práporu, aby poslal do môjho výhľadu malé delo na likvidáciu guľometného hniezda. Po piatich minútach malé terénne auto priviezlo delo aj s obsluhou. Nepriateľské delostrelectvo začalo intenzívnejšie ostreľovať naše postavenie. Jedna strela zasiahla slivku pri koreni, v blízkosti privezeného dela. Nepriateľ si myslel, že zasiahol delo. Našťastie obsluha delo rýchle stiahla z ich dohľadu. Pri výstrele rakety, ktorá znamenala začiatok útoku, sa moja rota zo zeme nepohla. Pohli sa však delostrelci. Prvá strela bola krátka, no druhá strela v nesmierne krátkom čase zlikvidovala guľometné hniezdo nepriateľa. Až potom som mohol dať rozkaz na rozvinutie roty do rojnice k útoku. Vďaka si spomínam na obsluhu dela, ktorá pomohla mojejrote dosiahnuť úspech v útoku. Postup mojej roty tiež prispel k oslobodeniu Slovenska, aj keď to nebolo ľahké.

Jozef Kovačík (na snímke z 50. rokov) bol v bojoch o Duklu rádiotelegrafistom v prvej tankovej brigáde prvého armádneho zboru. Pochádza z obce Krivá v okrese Dolný Kubín. Narodil sa 29. februára 1920. Po vojne zasvätil svoj život službe v armáde a zotrval v nej až do odchodu do dôchodku. Dosiahol generálsku hodnosť. Je otcom dvoch detí.

Boľavé zuby mi zachránili život

V ohni nemeckých zbraní som sa ocitol hneď v prvých dňoch Karpatsko-duklianskej operácie. V mestečku Dukla, ktoré bolo poznačené pouličným bojom, na malom námestí v tieni domov sa naša tanková jednotka pri krátkej zastávke pripravovala k útoku na horu Gýrová. Z tejto hory nad mestom chrlili Nemci na nás oheň zo všetkých zbraní. Spomínam si ešte aj dnes, ako šesťhlavňové mínomety svojím nepríjemným zvukom pred i počas streľby hrozivo pôsobili na našu psychiku. Počas tejto prestávky ma starší frontovníci vytiahli z tanku na vzduch a povedali mi: „Tam pozeraj, to je náš generál, to je Svoboda.“ Bolo to pred budovou, v ktorej sa mal usídlieť štáb. Pôsobil na mňa pokojným dojmom. Robil úsečné pohyby rukou a sústredene a pokojne vydával rozkazy. Jeho správanie bolo aj v tomto ťažkom boji bezprostredné, právom sa mu hovorilo veliteľ - otec. Tesne pred začatím útoku ma však rozboleli zuby. Šéflekar brigády navrhol veliteľovi, aby ma v osádke tanku vymenil za iného rádiotelegrafistu. Ostal som na ošetrovni. Boj s Nemcami o horu Gýrovú bol urputný. Tanky za pomoci pechoty vyhrali boj za cenu ťažkých strát. V tom boji zahynula aj celá osádka tanku, v ktorej som bol pôvodne zaradený aj ja. Dodnes s bolesťou spomínam na vojaka Zvaríka, ktorý ma vystriedal a v tanku zahynul. Snáď to tak chcel osud. V tomto boji bol ťažko zranený aj veliteľ tankového práporu npor. Tesařík.

Po troch týždňoch ťažkých bojov sme stáli v bezprostrednej blízkosti našich hraníc a čakali na rozkaz k útoku. Tridsiateho septembra krátko po ôsmej hodine sa začala delostrelecká príprava. Aj pre našu osádku tanku to bol súčasne čas na presun do východiska k útoku. Svahy severovýchodne od Zyndravej boli pod silnou paľbou nepriateľského delostrelectva. Na signál vystrelenej rakety sme vyrazili do útoku. Tanky postupovali pomerne rýchlo, pechota sa však nepodarilo vyraziť do útoku na podporu tankov. Dostali sme sa od hranice na vzdialenosť necelého kilometra bezprostredne pred zákopy Nemcov. Podarilo sa nám zničiť aj nemecké tigry, ale zakrátko sedem našich tankov horelo. Náš tank zapadol v mýnovom poli s roztrhnutými pásmi. Nemci nám neprestajnou paľbou nedovolili opustiť tank. Večer sa k nám prestrieliť samopalníci. Ich veliteľ Sergej Petras nás žiadal, aby sme strieľali, nech Nemci vedia, že žijeme. Spojenie sme nemali. Pod neustálou streľbou nemeckých mínometov sme vydržali až do tretej v noci, keď naše jednotky vystriedali sovietski vojaci.

Naša osádka tento nerovný boj prežila. Často však spomínam na tých, ktorí v tomto boji padli. Bol to aj veliteľ tankového práporu štábný kapitán Vrána a veliteľ tankovej roty kapitán Jasiok. Padli tesne pred našou hranicou. Žiaľ, nebolo im dopriate 6. októbra 1944 vstúpiť víťazne na naše územie tak, ako mne.

Tomáš ŠVEC
Foto archív

Generálov návrat domov

„Patril medzi tých ľudí, u ktorých nemusíme zdĺhavo hľadať zásluhy, aby sme zdôvodnili, že boli veľkí. On jednoducho bol veľký pre to, čo vykonal. A to aj napriek tomu, že bol vojnový čas a vedel, že mu to môže priniesť smrť,“ spomenul plukovník Marko Trochan, generálny vikár OS a OZ počas poslednej rozlúčky v kostole sv. Jozefa v Brehoch na adresu zosnulého generálmajora v. v. Petra Emília Vlčka, ktorý sa 9. septembra 2004 po dlhoročnom putovaní v širom svete navrátil domov.

Jeho vojenská kariéra sa začala v Pardubiach, v škole vojenského jazdeckta. Potom študoval na vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave. V roku 1934 bol vyradený ako podporučík jazdeckta a ďalej pôsobil v jazdeckých útvaroch československej armády. V marci 1939 bol vtedy nadporučík Vlčko prevelený do Bratislavy, kde absolvoval vysokú vojenskú

a bol povýšený na majora gšt. Bojoval až do konca Povstania, v marci 1945 sa mu podarilo po rôznych peripetiách prekročiť frontovú líniu a dostať sa do Košíc, kde sa vytváralo dočasné sídlo česko-slovenskej vlády. Bol povýšený na podplukovníka generálneho štábu a začal pracovať vo vojenskej kancelárii prezidenta Eduarda Beneša.

školu. Zažil útrapy východného frontu, začal pracovať na ministerstve obrany a zoznámil sa so svojou budúcou manželkou Evelínou Reichsfeldovou.

Pre sľubne sa rozvíjajúcu kariéru slovenského dôstojníka to mohlo mať nepriaznivé následky. Evelína bola židovského pôvodu a vtedy platné rasové zákony výslovne zakazovali takéto partnerstvo. Peter Vlčko riskujúc svoje postavenie a vlastný život vybavil pre nevestu a jej rodinu úkryt a falošné dokumenty. Dokonca zariadil falošnú svadbu medzi svojou ženou a bulharským priateľom, aby ju mohol na takmer rok ukryť v Sofii. Vybavením obdobných falošných dokumentov zachránil Peter Vlčko aj ďalších dvadsať židovských občanov pred deportáciou do koncentračných táborov.

Po vypuknutí SNP sa kapitán Vlčko dostal za dramatických okolností (zajali ho nemeckí vojaci a až v prestrojení sa mu podarilo spolu s kamarátom utiecť) na povstalecké územie. Podplukovník Ján Golián ho poveril funkciou náčelníka štábu IV. obrannej oblasti na Hornej Nitre. V ťažkých ústupových bojoch sa osvedčil

Po komunistickom prevrate vo februári 1948 pplk. Peter Vlčko cítil, že pre neho a ďalších demokraticky zmýšľajúcich dôstojníkov nastala zlá doba. Mnohých jeho kolegov zatkli, vyhodili z práce, ďalší riešili situáciu dobrovoľným odchodom do zahraničia. Pre takýto krok sa rozhodol aj Peter. Pätnásteho júna 1948 prešiel hranicu do americkej okupacej zóny v Nemecku. O rok neskôr sa mu podarilo vybaviť a uskutočniť aj útek svojej manželky a dvoch synov do Nemecka. Svoju ďalšiu existenciu začala rodina Petra Vlčka budovať v USA. Peter vyštudoval vysokú školu a pracoval až do dôchodku v spoločnosti Ford. K synom Miroslavovi a Vladimírovi pribudol Peter a dcéra Zora. Popri svojej práci sa Peter Vlčko venoval činnosti v krajských združeniach. Ostro vystupoval na prednáškach v USA a Kanade proti nedemokratickým praktikám vo svojej rodnej vlasti. V roku 1973 vydal 860-stranovú autobiografiu V tieni tyranie, ktorá mala v USA veľký ohlas. Jeden jej výťahok osobne prijal vtedajší americký prezident Jimmy Carter.

Za záchranu života židovských občanov dostal Peter Vlčko v roku 1981 v Izraeli medailu Spravodlivý medzi národmi, o osem rokov neskôr aj čestné občianstvo štátu Izrael. Režisér Steven Spielberg nakrútil s ním a jeho manželkou v roku 1998 dokumentárny film a obetiach holocaustu. Podľa manželky Evelíny tým najšťastnejším dňom pre jej manžela bol 25. august 1994, keď ho slovenský prezident Michal Kováč menoval do hodnosti generálmajora v. v. „Celý život sníval o tom, že Slovensko bude slobodná demokratická krajina, ktorá dokáže oceniť zásluhy všetkých svojich rodákov,“ povedala s pohnutím v hlase vdova. Generál Vlčko zomrel 11. januára 2004 v Michigane. Želal si odpočívať v rodnej zemi. Na poslednej rozlúčke v Brehoch sa zúčastnil aj americký veľvyslanec Ronald Weiser. Vo svojom smútočnom príhovore zdôraznil, že Slovensko a USA spájajú práve takí ľudia ako generál Peter Vlčko, ktorí vyznávajú demokratické tradície a sú odhodlaní ich v prípade potreby aj brániť. Uviedol, že v súčasnosti tak činia napríklad v Iraku spoločne americkí a slovenskí vojaci. Je doslova symbolické, že v dedových šľapajach sa vybral aj jeho vnuk, desiatnik letectva Ryan Vlčko, ktorý sa len prednedávnom vrátil zo šesťmesačnej misie v Iraku a v súčasnosti sa pripravuje na dráhu vojenského právnika.

Na poslednej rozlúčke s generálom sa okrem početných rodákov zúčastnil aj náčelník vojenskej kancelárie prezidenta generálpodporučík Mojmir Hergovič, brigádny generál Jaroslav Kuča, zástupcovia vojenského diplomatického zboru na Slovensku, Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a ďalší hostia. Jeho životné krédo hádam najlepšie vyjadruje epitaf na náhrobku: Tu v Kristu Pánu odpočívá generálmajor Peter Emília Vlčko, bojovník za slobodu slovenského národa, ktorý riskoval svoj život, aby mohol zachrániť druhých.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA a archív

Zmeny globálneho obranného postavenia USA

Rozhodnutie prezidenta Georgea Busha o stiahnutí 70-tisíc príslušníkov ozbrojených síl USA z Európy a Ázie v najbližšom desaťročí, ktoré predniesol na výročnej konferencii vojenských veteránov v Cincinnati (Ohio) 15. augusta tohto roku, je predzvesťou azda najkomplexnejšej a najrozsiahlejšej revízie globálneho obranného postavenia USA od skončenia kórejskej vojny v roku 1953.

V súčasnosti neexistuje a v najbližšej budúcnosti sa neočakáva, že by sa objavila globálna veľmoc, ktorá by sa mohla svojím vojenským potenciálom vyrovnávať USA. Existujú však regionálne veľmoci, ktoré by mohli ohroziť stabilitu v oblastiach rozhodujúcich pre americké záujmy. Sovietsku hrozbu vystriedal široký oblúk nestability tiahnuci sa od Stredného východu cez Indiu a Pakistan až k juhovýchodnej a severovýchodnej Ázii a Číne. Nachádza sa tam spektrum regionálnych veľmocí so vzrastajúcim, ale i oslabujúcim sa potenciálom. Vlády mnohých z nich sú zraniteľné prejavmi radikálnych a extrémistických zoskupení a hnutí.

V širšom chápaní problematiky je vyhlásenie prezidenta Busha súčasťou pokračovania transformácie ozbrojených síl USA odpovedajúcou na výzvy nového bezpečnostného prostredia. Jej začiatok sa datuje už od príchodu Busha do úradu prezidenta USA, keď poveril ministra obrany USA Donalda Rumsfelda spracovaním transformačnej vízie pre budúcu dekádu. Jej súčasťou je i Quadrennial Defense Review (QDR) ako tzv. Biela kniha obrany USA. Tento materiál bol pripravovaný pred udalosťami 11. septembra 2001, tie však len potvrdzujú strategické smerovanie a princípy plánovania, ktoré z neho vyplývajú predovšetkým dôrazom na vnútornú obranu USA, ako aj

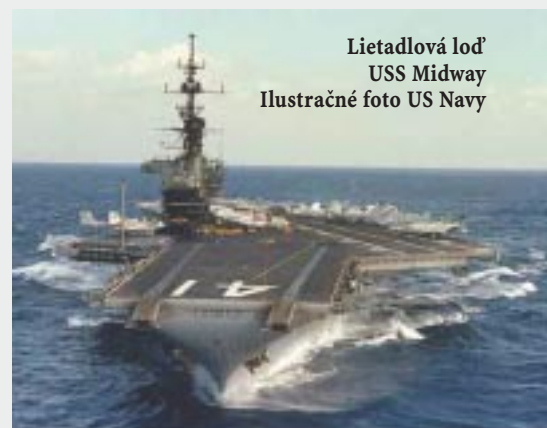
na pripravenosť splniť si bezpečnostné záväzky voči spojencom a priateľom.

1. Zmena strategického prístupu

Reálnou hrozbou pre vyspelé industriálne spoločnosti - ich obyvateľstvo a kľúčovú infraštruktúru - sú asymetrické hrozby ako terorizmus a použitie zbraní hromadného ničenia. Existujú štáty, ktoré nemajú pod kontrolou časti vlastného územia. Tie predstavujú liahň terorizmu s globálnym dosahom. Hrozby pochádzajúce z týchto zdrojov spolu s poznáním, že USA a ich spojenci sú nimi zraniteľní, si budú vyžadovať okamžité vojenské riešenia. Nutnosťou je preto rozpracovanie nových koncepcií odstrašenia na základe stratégie založenej na zdokonalených spôsobilostiach ozbrojených síl a potrebe vyvážiť rozdielne dimenzie rizík. Zameranie obranného plánovania sa presúva od modelu založeného na hrozbe, ktorý dominoval v minulosti, k plánovaniu založenému na spôsobilostiach. Explicitne sa pri transformácii ozbrojených síl USA zdôrazňujú flexibilné a agilné sily rýchlej reakcie so schopnosťou rotácie disponujúce patričnými spôsobilosťami plniť stanovené úlohy kdekoľvek a kedykoľvek to bude potrebné. Početný stav už nezohráva rozhodujúcu úlohu. Čo najviac by sa malo vyťažiť zo strategicky predsunutého vybavenia a podpory v krajine pôsobenia.

2. Podoby transformácie

V pozemnom vojsku USA sa pokračuje v zmenách, ktoré začal už v roku 1999 vtedajší náčelník štábu generál Eric Shinseki. Ide o zásadný obrat od ťažkej robustnej techniky k ľahšej, disponujúcej vyššou schopnosťou rýchleho nasadenia, mobility, ochrany jednotiek a ničivejšieho účinku. Najneskôr do roku 2012 by v jeho štruktúre mala byť bojová technika ľahšia ako 20 ton, efektívnejšie plniaca kritériá expedičnosti. Okrem iného sú v procese tvorby tzv. brigádne bojové skupiny. Pôjde o transformáciu šiestich ťažkých brigád na stredné. Každá brigádna bojová skupina bude mať 360 bojových kolesových vozidiel Stryker. Po 50 rokoch výlučného používania pásových vozidiel budú v štruktúre pozemného vojska kolesové vozidlá. Čo sa týka letectva, zvýši sa počet

Lietadlová loď
USS Midway
Ilustračné foto US Navy

základní v Pacifiku, Indickom oceáne a Perzskom zálive, spolu s dobudovaním potrebnej infraštruktúry na dopĺňanie paliva a logistiky na podporu operácií. Hlavnou úlohou námorníctva je posilnenie bojovej skupiny lietadlových lodí v západnom Pacifiku a Indickom oceáne, spolu s posúdením možnosti tohto regiónu, pokiaľ ide o domovské prístavy pre dodatočné 3 - 4 bojové lode a ponorky s raketami s plochou dráhou letu. Zároveň sa rozpracujú nové koncepcie námorného predsunutia, rýchlej námornej dopravy a oboživelných spôsobilostí námornej pechoty. Odporúčania Pentagonu smerujú tiež k zmenám v globálnom umiestnení jednotiek špeciálneho určenia.

3. Spojenci a partneri

Kľúčové predpoklady zvýrazňujúce predsunuté postavenia americkej vojenskej prítomnosti sa zmenili od základu a dochádza k ich revízii. Zdôrazňuje sa pritom, že cieľom nie je zamerať sa na zníženie úrovne svojich záväzkov a vonkoncom nie vytvárať dojem izolovanej politiky či unilaterálnosti. Práve naopak, transformačné plány sú motivované zvýraznením strategickej hodnoty obranných aliancií USA so spojencami, partnerstvom s ostatnými štátmi a zvýšením ich schopnosti efektívnejšie plniť medzinárodné záväzky.

Transformácia sa teda týka i aliancií USA s inými štátmi. Realitou je rozšírenie NATO so zvyšujúcimi sa spôsobilosťami, optimalizovanou veliteľskou štruktúrou, výsledkom ktorej je okrem iného vytvorenie Strategického veliteľstva pre transformáciu - ACT (Allied Command Transformation). To je jasným prejavom snahy NATO vykonávať misie a operácie charakteru out of area - teda mimo územia členských štátov.

- Vývojom prechádza budovanie robustnejšieho spojenectva s Japonskom, kde je dislokovaných do 100 bojových lietadiel USA s personálom v počte 40 000.

- Demilitarizovaná zóna na 38. rovnobežke oddeľujúca oba kórejské štáty v dĺžke 2 km je priestorom, v ktorom sa po oboch stranách demarkačnej línie nachádza najväčšia koncentrácia vojenskej sily na svete. Severná Kórea vlastní balistické rakety schopné zasiahnuť Tokio, ako aj konvenčný výzbroj s dosahom na Soul. Z tohto dôvodu aktualizovanie spojenectva s Južnou Kóreou zostáva jednou z priorit.

- Vzrastajúca politická, ekonomická a vojenská sila Číny je tiež predmetom úvah USA. Do popredia sa dostáva posilnenie spojenectva s Austráliou. Spojenci USA v Ázii spolu s Austráliou patrične investujú do nových technológií, zohrávajú svoju úlohu v Afganistane a Iraku, a spolu s USA sa podieľajú na eliminovaní globálnych a regionálnych hrozieb, akými sú napr. nukleárny program Severnej Kórey.

- Transformáciou prechádzajú vzťahy s Ruskom. Existujú príležitosti na novú spoluprácu. Jeho vojenský potenciál už nepredstavuje hrozbu pre USA a NATO. Vnímanie niektorých bezpečnostných hrozieb je zhodné s USA, vrátane zraniteľnosti balistickými raketami či nebezpečenstva náhodného alebo neoprávneného odpálenia jadrových rakiet a terorizmu.

Skeptické hlasy poukazujúce na riziko napätia v problematike kontroly odzbrojenia, ktoré sa v počiatku nástupu Busha do úradu prezidenta objavovali, v súčasnosti už nie sú na programe dňa.

4. Výrazná početná redukcia

Z plánovanej redukcie o 70 000 príslušníkov ozbrojených síl USA ich bude 45 000 z Európy, a to prevažne z Nemecka. Prvá tanková divízia a 1. pešia divízia, ktoré sú tam dislokované, sa vrátia späť do USA. Z Nemecka by sa mal letecký pluk F-16 presunúť na základňu Incirlik v Turecku, čím sa dostane bližšie k Strednému východu. Tieto opatrenia znepokojujú odbory v Nemecku, ktoré sa obávajú, že odchodom Američanov dôjde k strate asi 80 000 pracovných miest.

V Južnej Kórei sa zo súčasného početného stavu personálu 37 000 stiahne do roku 2005 jedna tretina. Pozemná brigáda USA o sile 3 500 vojakov sa presunie z Južnej Kórey do Iraku. Takéto zníženie počtov amerických síl v Južnej Kórei by nemalo oslabiť jej obranné schopnosti čeliť severokórejskemu vojenskému potenciálu. Jej technologicky vyspelé ozbrojené sily s vysokou bojovou morálkou sú dobre pripravené a vycvičené.

Americký námorný štáb sa presunie

z Londýna do Neapola z dôvodu lepšej koordinácie operácií v Stredomorí a na Strednom východe. Domov sa tiež vrátia rodiny vojenského personálu a civilní pracovníci v počte 100 000 osôb. Súčasný plán nemá žiadny vplyv na početné zastúpenie USA v Afganistane, Iraku a Kuvajte.

5. Nové lokality - potenciálne možnosti

Prezident Bush vo svojom vyhlásení neuviedol detaily možných nových umiestnení amerických síl. Podľa ministra obrany USA D. Rumsfelda, sa pojem základne bude musieť predefinovať, pôjde skôr o „predsunté operačné lokality“ s nižším počtom personálu na dočasnom základe. Medzi také by mohli patriť letiská a prístavy v Rumunsku a Bulharsku. Kandidátom je aj Turecko, ale po skúsenostiach pred kampanou proti Iraku predstavuje istú politickú výzvu.

Po 11. septembri 2001 sa miestami americkej vojenskej prítomnosti stali Uzbekistan a Kirgizstan, bývalé sovietske republiky. Vysokú strategickú hodnotu pre USA má Džibuti v Africkom rohu pri Červenom mori, kam sa v roku 2002 presunul ich kontingent.

V roku 1992 opustili USA základňu Subic Bay na Filipínach, ktorá bola ich najväčšou na ázijskom kontinente. Opätovne sa konzultuje o prípadnom návrate, aj keď zatiaľ neúspešne. Austrália sa javí ako atraktívnejšie miesto pre predsunté jednotky z pohľadu podpory nasadenia na Strednom východe. V súčasnosti sú tam dve pozemné satelitné stanice a námorná komunikačná stanica USA, avšak nie bojové jednotky.

S najväčšou pravdepodobnosťou USA presunú dodatočné námorné a letecké prostriedky na svoje územia do Pacifiku na ostrov Guam, prípadne Havajské ostrovy na vyvázenie vzrastajúcej sily Číny v regióne. Práve ostrov Guam v západnom Pacifiku predstavuje atraktívnu lokalitu; ako uvádzajú americkí vojenský analytici „periférnu hlavnú operačnú základňu.“ Bojové lietadlá F-15 a F-22 sú schopné svojím dosahom 1 500 až 1 800 námorných míľ s plnou bojovou záťažou dosiahnuť potenciálne miesta svojich bojových misií - napr. Taipei je vo vzdialenosti 1 500, Pchjongjang 1 800 a Tokio 1 350 námorných míľ. V posledných desiatich rokoch USA do rozvoja infraštruktúry Guamu dosť investovali, čo sa vyplatilo napr. v prípade operácie Enduring Freedom v Afganistane.

Po udalostiach v Somálsku v roku 1993, keď si incident v Mogadišu vyžiadal životy osemnástich príslušníkov jednotiek Rangers, záujem USA o Afriku zjavne

opadol. Treba však na ňu nahliadať ako na potenciál pre prípravu teroristov, keďže ide o veľké geografické priestory, ktoré nie sú pod kontrolou oficiálnych vlád. Rozsiahle priestory od Mauretánie po Sudán sú tradičnými trasami pašerákov a operačným priestorom al-Kájdý a ďalších teroristických skupín. Ďalšou príčinou zvýšeného záujmu USA o Afriku môže byť ropa. Podľa odhadov amerického ropného priemyslu a spravodajských komunít budú v roku 2015 USA nakupovať až 25 percent ropy z Afriky. Oblasť Guinejského zálivu bohatá na ropu by mohla byť predmetom záujmu. Ďalšími štátmi vo sfére záujmu USA by mohli byť Senegal, Mali, Alžírsko, Maroko, Tunis, Ghana, Keňa.

Ako bojové predsunté platformy sa osvedčili lietadlové lode námorníctva USA. Najzreteľnejšie sa to prejavilo napr. v operácii Enduring Freedom a v kampani proti Iraku v roku 2003, čo súviselo s neochotou režimov regiónu poskytnúť svoje územia a letecké základne pre potreby USA.

6. Záver

Bushovo vyhlásenie, ktoré je výsledkom trojročnej revízie a zahŕňa intenzívne konzultácie so spojencami, bude mať rozsiahle konzekvencie pre samotné USA, ako aj pre ich spojencov. Zároveň bude demonštrovať schopnosť USA adaptovať sa na meniace sa okolnosti globálneho ohrozenia.

Podľa J. Kerryho, demokratického kandidáta na post prezidenta USA, Bushove plány neposilňujú úsilie USA v boji proti terorizmu. Nazdáva sa, že ide o strategickú chybu s dlhodobým dôsledkom, ktorá nevyšle pozitívny signál, pokiaľ ide o plnenie si záväzkov na Kórejskom polostrove, vzhľadom na pokračujúce opatrenia vo vývoji nukleárneho programu Severnej Kórey. R. Holbrooke, bývalý veľvyslanec USA pri OSN a strojca Daytonskej dohody, to považuje za ďalší príklad unilaterálnosti v Bushovej administratíve. Bývalý najvyšší veliteľ NATO W. Clark sa nazdáva, že nie je vhodný čas na sťahovanie jednotiek.

Mimo týchto postojov však vo všeobecnosti rezonuje zhoda, že proklamovaná redukcia personálu posilní schopnosť USA čeliť hrozbám v zahraničí, zlepši spôsobilosti na ochranu USA a uvoľní finančné prostriedky, ktoré sa investovali do zabezpečenia personálu a ich rodín. Preto takéto vyhlásenie z tábora demokratov možno považovať iba za súčasť blížiacej sa predvolebnej prezidentskej kampane.

plk. Ing. Július DEMETRIAN, MSc
vedúci sekcie obrany Misie SR
pri NATO v Bruseli

Liaheň leteckých odborníkov

Letecké spoločnosti, podniky zaoberajúce sa leteckou výrobou, ale taktiež vzdušné sily sa nezaobídu bez vysokokvalifikovaných odborníkov so stredoškolským vzdelaním. Na Slovensku existuje už len jediná škola s takýmto zameraním, a to trenčianske Stredné odborné učilište letecko-opravárenské, ktoré pripravuje odborníkov v leteckých a automobilových profesiách. Jeho zriaďovateľom je Ministerstvo obrany SR.

„V našom učilišti musíme neustále držať krok s leteckým svetom. Málokto re odvetvie ľudskej činnosti zaznamenáva taký dynamický rast ako práve letectvo. Nezostáva nám nič iné, ako pružne reagovať na meniacu sa situáciu,“ povedal nám riaditeľ učilišta Ing. Ľudovít Červínka a doplnil: „Vypracovali sme novú učebnú osnovu pre profesie letecký mechanik a mechanik lietadlových prístrojov, ktorá bola odsúhlasená Leteckým úradom SR a schválilo ju aj ministerstvo školstva. Od prvého septembra sa žiaci v týchto profesiách pripravujú podľa nových noriem. Nôvum je v tom, že osnova bola upravená podľa požiadaviek najnovších medzinárodných leteckých predpisov JAR 66.“

Spolupráca s vojakmi

Ministerstvo obrany poskytuje škole nevyužitý materiál z leteckých základní, ale taktiež z VLA v Košiciach. „Dostali sme časti vyradenej leteckej techniky, prístroje a zariadenia, ktoré využívame pri príprave našich žiakov, poznamenal Ľ. Červínka. Ako však ďalej zdôraznil, pri príprave Modelu 2010 sa akosi „pozabudlo“ na trenčiansku školu. A tak je prvoradým cieľom vedenia školy zmeniť túto situáciu. Inými slovami: posunúť spoluprácu s rezortom obrany na neporovnateľne vyššiu úroveň. Aj o tom hovorili zástupcovia školy na rokovaní, ktoré sa uskutočnilo koncom augusta s genmjr. Petrom Novotňákom, zástupcom NGŠ.

Vo vzdušných silách pracuje niekoľko desiatok absolventov trenčianskeho učilišta. Len v minulom školskom roku prejavilo záujem o službu v ozbrojených silách osem žiakov. „Aj

tak si myslím, že je to málo. Preto už na prvé rodičovské združenie pozveme zástupcov trenčianskeho regrutného strediska, aby vysvetlili podmienky služby v ozbrojených silách aj rodičom našich žiakov. Okrem toho rokujeme i so zástupcami vznikajúcej výcvikovej leteckej školy v Košiciach,“ informuje Ľ. Červínka.

Žiaci tretieho ročníka v odbornej učebni

Fakty o učilišti

V roku 1987 federálne ministerstvo obrany v spolupráci s ministerstvom školstva zriadilo stredné odborné učilište letecko-opravárenské, ktoré bolo začlenené do š. p. Letecké opravovne Trenčín. Od vzniku učilišta opustilo brány školy 1 120 jej absolventov. Väčšina z nich našla uplatnenie v civilných leteckých podnikoch a v dopravných leteckých spoločnostiach na Slovensku, v Európe, ale aj zámorí. Časť absolventov pracuje vo vzdušných silách Ozbrojených síl SR a ďalších inštitúciách. V doteraz poslednom školskom roku 2003/2004 ukončilo školu 79 žiakov. V tomto školskom roku prijali do učilišta 103 prvákov. Celkom študuje na škole 350 žiakov. Od roku 1999 dostávajú absolventi učilišta špecializujúci sa na letecké odbory medzinárodne uznávaný certifikát IES – International Education Society, ktorý umožňuje držiteľovi certifikátu pracovať v podnikoch vykonávajúcich leteckú činnosť nielen na Slovensku, ale kdekoľvek vo svete.

Návrat po rokoch

V učilišti medzi pedagógmi pracuje i niekoľko bývalých vojenských profesionálov. „Napríklad podplukovník v. z. Jozef Timko a major v. z. Milan Taraba slúžili dlhé roky vo vojenskom letectve. A kto by teda mohol byť lepším učiteľom pre budúcich leteckých mechanikov ako oni?“ zamyslel sa riaditeľ školy.

„V roku 1980, keď som po štyroch rokoch štúdia maturoval na tomto učilišti, nebolo by mi ani len vo sne napadlo, že sa raz sem vrátim,“ pousmial sa M. Taraba. Niekoľko rokov pracoval na vojenskom letisku v Košiciach. V roku 1993 ukončil diaľkové štúdium na tamjšej Vysokéj vojenskej leteckej škole. Na záver vojenskej kariéry pracoval na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene ako inšpektor inžiniersko-leteckej služby. „Predtroma rokmi ma osud zavial do trenčianskeho učilišta. Potreboval som pedagogickú prax v rámci štúdia na Univerzite M. Bela v Banskej Bystrici. Možno už vtedy padlo moje rozhodnutie. A tak od prvého septembra sa stal zo mňa učiteľ na tejto škole,“ doplnil Ing. M. Taraba.

Jeho bývalý kolega v rovnošate pplk. v. z. Jozef Timko pracoval po skončení VVLŠ v Košiciach na vojenských letiskách v Bechyni a Pardubicích. Prvé pedagogické skúsenosti získal na Vojenskej strednej odbornej škole leteckej v Prešove. Až do odchodu do zálohy v roku 2001 slúžil na veliteľstve letectva a PVO. „Nebavilo by ma sedieť niekde doma, a tak doslova pár dní po tom, ako som vyzliekol rovnošatu, sa pre mňa našlo miesto v tomto učilišti. Táto práca ma uspokojuje a dá sa povedať, že je pre mňa i koníčkom,“ poznamenal Ing. J. Timko.

SOU v Trenčíne v máji obhájilo rating školy podľa medzinárodných výchovno-vzdelávacích kritérií (International Education Society). Tento rok po prvýkrát otvárajú pre absolventov trojročných učebných odborov nadstavbové dvojročné denné štúdium, v rámci ktorého môžu získať maturitné vysvedčenie v strojárskom odbore.

Text a foto Milan ČIPKA

Zaslúžené pocty

Prezident republiky Ivan Gašparovič odovzdal 1. septembra na Bratislavskom hrade pri príležitosti Dňa ústavy SR armádnemu generálovi Heliodorovi Píkovi vyznamenanie, Rad Bieleho dvojkríža I. triedy in memoriam za zásluhy v boji proti fašizmu v období druhej svetovej vojny a za významnú pomoc SNP. Generál Píka sa ako náčelník česko-slovenskej misie v Sovietskom zväze nemalou mierou zaslúžil o vysielanie materiálnej, technickej a personálnej pomoci pre povstalcov. Vyznamenanie prevzal generálov syn Milan Píka (na fotografii v rozhovore s ministrom obrany SR Jurajom Liškom). Prezident ďalej ocenil Radom Ľudovíta Štúra I. triedy za zásluhy v boji proti fašizmu generálmajora v. v. Jozefa Brunovského. V radoch jeho partizánskej brigády pôsobil aj plukovník v. v. František Bím, ktorý po vypuknutí SNP prišiel na Slovensko so skupinou pracovníkov firmy Baťa, ako aj Alois Kubiček. Obidvom udelil prezident SR Rad Bieleho dvojkríža II. triedy za zásluhy v boji proti fašizmu v období druhej svetovej vojny na území Slovenska.

Text a foto Peter DOVINA

Ocenenie ústretovosti

Národná rada SR 20. mája 2004 prijala uznesenie č. 965, v ktorom žiada vládu SR, aby predložila do NR SR návrh zákona o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác (VTNP) a pozostalým manželkám po týchto osobách. Vláda SR 16. 6. 2004 uložila ministrom obrany predložiť návrh zákona na rokovanie vlády v takom termíne, aby následne mohol byť predložený na septembrovú schôdzu NR SR. Návrh zákona bol vo vláde prerokovaný a schválený 31. 8. 2004 (uznesenie č. 847 – č. materiálu 18204/2004: 1 500 Sk za mesiac do 24 mesiacov a 2 000 Sk za mesiac nad 24 mesiacov zaradenia do VTNP, s limitovaným maximom 60-tisíc Sk, pre pozostalé manželky 30 tisíc Sk). Príslušníci bývalých pomocných technických práporov (PTP) vnímajú uvedené fakty ako relatívnu satisfakciu za miliardové hodnoty, ktoré vytvorili počas VTNP pre náš štát a za ideové postoje, ktoré prezentovali pre našu spoločnosť. V ich mene, z poverenia nášho zväzu, ďakujem všetkým – najmä z Ministerstva obrany SR – čo sa na doterajšej satisfakcii podieľali i pri jej zavŕšení budú podieľať.

*Dr. František KEUSKA
podpredseda Slovenského zväzu VTNP - PTP*

Nový veliteľ ľahkej brigády

Na slávnostnom zhromaždení veliteľstva ľahkej brigády v Topoľčanoch, ktoré sa uskutočnilo 6. sep-

tembra 2004, uviedol zástupca veliteľa pozemných síl OS SR brigádny generál Jaroslav Vývlek do funkcie jej veliteľa plukovníka gšt. Stanislava Petrenca. Generál Vývlek ocenil výsledky, ktoré sa podarilo ľahkej brigáde dosiahnuť v uplynulom období a vyjadril presvedčenie, že s novovymenovaným veliteľom bude zväzok ďalej úspešne napredovať. Najmä v plnení úloh spojených s výstavbou ozbrojených síl model 2010 a s členstvom Slovenska v NATO. Nový veliteľ, plukovník gšt. Stanislav Petrenec v tomto roku úspešne absolvoval vojnovú školu pozemného vojska v USA. Predtým pôsobil v útvaroch pozemných síl, generálnom štábe i na ministerstve obrany. Vo svojej práci chce nadviazať na všetko dobré, čo sa podarilo brigáde dosiahnuť a zároveň zavádzať nové myšlienky a pracovné postupy obvyklé v armádach aliancie.

*npor. Anton NOVOTNÝ
dôstojník pre styk s verejnosťou*

Začiatok školského roku

Za účasti štátneho tajomníka MO SR Martina Fedora boli 10. septembra 2004 v Liptovskom Mikuláši slávnostne otvorené dve vojenské akadémie, Akadémia ozbrojených síl (AOS) M. R. Štefánika a Národná akadémia obrany (NAO) maršala Andreja Hadíka, a zároveň sa v nich

začal nový školský rok. AOS riadi poverený rektor plk. prof. Ing. Ján Kurty a na čele NAO stojí veliteľ, brigádny generál Ing. Mikuláš Regula. Obidve školy sú v prvom rade zamerané na vzdelávanie vojenských študentov a profesionálov Ozbrojených síl SR. Ako uviedol štátny tajomník MO SR Martin Fedor, desiatym septembrom sa otvoril priestor pre nový progresívny systém vzdelávania a výcviku budúcich dôstojníkov a práporčíkov OS SR. „Vojenské školstvo SR sa touto reformou bude môcť účinne zapojiť do procesu formovania profesionálnych ozbrojených síl, ktoré budú organizované, vyzbrojené a vycvičené v súlade so stratégiou Slovenskej republiky a interoperabilné s vojskami NATO,“ dodal štátny tajomník.

- hg -

Stretneme sa aj o rok

Štyristo účinkujúcich, dvanásť súborov, horiace fakle, prekvapenie, ale aj tanec v tepláčkoch sme mohli vidieť na 2. ročníku celorezortnej prehliadky vojenských folklórnych súborov Folklórny Trenčín 2004. Konala sa v rámci Dní kultúry Ozbrojených síl pod organizačnou taktovkou Kultúrneho a metodického centra (KaMC) od piatku 10. do nedele 12. septembra.

Vystúpeniu súboru Jánošík nechýbal temperament

Prvý deň sa predstavili detské súbory, druhý deň patril vojenským folklórnym súborom a krojovanému sprievodu centrom mesta. V sobotu a nedeľu sa skupiny prezentovali aj na Mierovom námestí v rámci festivalu ľudovej kultúry a zábavy Pri trenčianskej bráne, ktorý organizovalo mesto Trenčín a kultúrne centrum Kulčento.

O príjemnú atmosféru festivalu sa rovnako pričínili účinkujúci na čele s hlavným hosťom festivalu, vojenským folklórnym súborom Jánošík, ako i skvelé obecenstvo. Vystúpenia

Defúrence zo súboru Turiec z Martina uchvátili svojím zanieteným prejavom

Cigánsky folklór v podaní zvolenského Jánošíka

Ľudová hudba Gader z Martina počas sprievodu mestom

sa páčili, to dávali jasne najavo reakcie publika. Výkony jednotlivých súborov ale nezhodnotili svojím potleskom iba diváci. Predovšetkým odborná porota sledovala bedlivým okom priebeh festivalu. Aj keď išlo o nesúťažnú prehliadku, prišiel rad aj na ocenenia. Hodnotili sa hlavne nápaditosť, réžia a choreografické spracovanie. Napríklad u detského folklórneho súboru Turiec z Martina vyzdvihla porota choreografiu, Ďumbier z Liptovského Mikuláša zasa pochválila za réžiu, takže jej metodické poznámky pomohli vedúcim odhaliť niektoré silné a slabé stránky ich súborov.

Najväčší potlesk a niekoľkonásobné „vyvolanie“ späť na pódium, zožal svojím nesúťažným vystúpením Jánošík zo Zvolena. Divákov prekvapil hneď v úvode, keď tanečníci nastúpili na pódium v tepláčkoch. „Nechceme ukázať všetko,“ uviedol na vysvetlenie umelecký

manažér Jánošíka Jaroslav Hrivnák. „Obecenstvo videlo upútavku z novopripravovaného programu tanečného divadla Husári, ktorého autorom je umelecký vedúci Martin Urban. Divákov chceme nalákať hlavne na pohybové a tanečné kreácie. Kostýmy zostanú pre nich neznáme až do premiéry. Niektoré z nich budú totiž poňaté dosť netradične,“ prezradil manažér súboru.

O malé vybočenie z programu sa postarala umelecká vedúca a choreografka FS Váh Mgr. Mária Paláthyová. Po vystúpení súboru prekvapila a priamo na pódiu obdarovala drobným darčekom a slovami vďaky pplk. Jozefa Adamíka, mjr. Radovana Filipka a kpt. Ladislava Bernáta za dlhoročný prínos, pôsobenie v súbore a tiež pri príležitosti odchodu do zálohy.

Zostáva nám dúfať s organizátormi, že sa im aj napriek niektorým finančným problémom podarí tradíciu festivalu udržať a úspešne v nej pokračovať. Je to tiež cesta, ako pritiahnúť k tejto zaujímavej forme záujmovej činnosti čo najväčší počet, hlavne mladých, priaznivcov.

Dobyté pozície neopustíme

priniesť úspechy. Dôkazom toho je aj jeho čerstvé vlastníctvo strieborného kovu. Odlišný názor má športový strelec kapitán Jozef Gönci, podľa ktorého sú v tejto oblasti ešte nedostatky a je čo vylepšovať.

Na rozdiel od banskobystrickej sa trenčianskej Dukle tento rok na olympiáde veľmi nedarilo. Tvrdú prípravu ani výsledky dosahované v predchádzajúcich súťažiach sa im na olympijský kov premeniť nepodarilo. Oba kluby pôsobia v rámci rezortu obrany ako dve samostatné rozpočtové organizácie a funguje medzi nimi partnerská komunikácia a kooperácia. Ako hovorí Ľ. Roško, jeden druhého podporuje, navzájom si fandia a vnímajú sa skôr ako partneri a kolegovia, než ako súper i konkurenti. To, že to tento rok Dukle Trenčín nevyšlo, neznamená podľa neho žiadnu tragédiu. „Tak či tak by sme ani v nasledujúcich rokoch nechceli ustúpiť z tvrdo vybojovaných medailových pozícií. No šport je šport a nikto nevie, ako to bude ďalej napríklad s výkonnosťou, zdravotným stavom, prípravou, ani to, na koho sa vrtkavá šťastena usmeje nabuduce. Šport je nevyspytateľný a preto je taký krásny.“

Už dnes, na počiatku ďalšieho obdobia štvorročného cyklu smerujúceho k XXIX. OH v Pekingu, sa vedenie klubu začína zamýšľať nad otázkami, koho zo športovcov bude podporovať ako prípadného kandidáta na olympiádu. Veľa však závisí aj od reorganizačných zmien, ktoré v súčasnosti v ozbrojených silách prebiehajú. Ako ich vnímajú v Bystrici?

Úspešných vojenských športovcov banskobystrickej Dukly, Eleny Kaliskú, Michala Martikána a Jozefa Gönciho, ktorí si domov priviezli kompletný súbor olympijských medailí, privítali na pôde klubu 7. septembra zástupcovia mesta Banská Bystrica a riaditeľ Armádneho športového klubu (AŠK) Dukla Banská Bystrica PaedDr. Ľubomír Roško.

Tohtoročné olympijské hry boli pre našich armádnych športovcov, ako už vieme, veľmi úspešné. Z dvoch armádnych športových klubov sa blykli predovšetkým odchovanci Dukly Banská Bystrica. Veď takýto súbor medailí získal klub za celých 35 rokov svojej existencie po prvýkrát. A tak nečudo, že rečníci nešetřili slovami chvály a uznania na adresu športovcov. V príjemnej atmosfére, o ktorú sa postarali chlapci z ľudovej hudby folklórneho súboru Jánošík zo Zvolena, prišlo aj na krájanie olympijskej torty. Dôležitej úlohy sa šikovne ujala „zlatá“ Elena Kaliská, ktorá po návrate z Grécka získala v tejto „disciplíne“ slušnú prax. Odkedy sa vrátila z aténskej olympiády, podobných tórt už totiž rozkrojila niekoľko.

Na vynikajúcich úspechoch klubových športovcov má podľa riaditeľa Ľ. Roška okrem trénerov a ďalšieho personálu nemalú zásluhu aj materiálno-technické vybavenie Dukly Banská Bystrica. Relatívne dobre vybudovaná infraštruktúra klubu dovoľuje vytvárať tréningové podmienky na slušnej úrovni. Vďaka jej koncentrácii na jednom mieste budú dokonca zrejme najlepšie na Slovensku. Jeho slová potvrdzuje aj singlikanoista Michal Martikán, ktorý je aj napriek konštatovaniu, že „všetko na svete sa dá zlepšiť“, spokojný s tréningovými podmienkami. Zdôrazňuje, že ich využitie v prípravnej fáze spolu s tvrdou prácou dokáže

Dr. Ľubomír Roško

TRENČÍN SA OMLADÍ

AŠK Dukle Trenčín sa na tohtoročných OH nepodarilo zúročiť športové úspechy, ktoré dosahovali v predolympijskom období. Veliteľ trenčianskej Dukly pplk. Ing. Ľubomír Vacek vkladal nádej predovšetkým do dráhových cyklistov. No napriek tomu, a tiež vzhľadom na počet zúčastnených športovcov, hodnotí predsavzatia, s ktorými sa do Atén vydali, za splnené. Vedenie po dôkladnej analýze dosiahnutých výsledkov vydá konkrétne a jasné úlohy športovcom i trénerom. Tí budú musieť na nasledujúcich významných súťažiach, napríklad na majstrovstvách Európy alebo sveta, dokázať, že „na to majú“. V prípade opakujúcich sa neúspechov je veliteľ klubu odhodlaný pristúpiť aj k nepopulárnym opatreniam. Nevylučuje, že môžu mať aj personálny charakter.

Klub vidí cestu k dosiahnutiu významnejších úspechov na nasledujúcej olympiáde v Pekingu v tvrdej príprave, ako aj v obmene a omladení jednotlivých športových družstiev. Staviť chce predovšetkým na „mladšiu krv“.

„Sú pripravené návrhy a koncepcie na riešenie armádneho športu v rezorte obrany a tiež budú prebiehať rokovania s pánom ministrom ohľadne prijatia nového zákona o športe. V súčasnosti nie sú celkom jasné ani jeho presné kontúry a vôbec sa nedá odhadnúť, kedy bude tento zákon prijatý,“ hovorí Ľubomír Roško. „Uvidíme, ako sa situácia vyvinie, do akej miery vlastne ovplyvní nový zákon ďalšie pôsobenie športu v rezorte obrany a potom budeme riešiť otázku, čo ďalej. Pevne verím, že sa nás organizačné zmeny dotknú čo najmenej a veľmi by som si želal, aby Armádny športový klub Dukla Banská Bystrica mal perspektívu a úspešne pracoval ešte ďalších aspoň 35 rokov,“ uzavrel jeho riaditeľ.

Dvojstranu pripravil Vladislav VAVRINEC

Slová života

Náhodne som sa v jedno nedeľné dopoludnie stretol s malým dievčatom. Povedala mi, že ju to na svätej omši nebaví. „Možno ťa zaujme toto,“ podal som jej časopis pre deti. Odmietavo pokrývala hlavou. Nechápal som. Iné deti mi ho samy berú z rúk bez najmenšieho zaváhania a toto dieťa doteraz nevidelo z neho ani jediné číslo, a už ho odmieta.

Ísť až do cieľa

Koľko rôznych rozhodnutí musíme aj my denne urobiť? Väčšinou sú to malé a celkom obyčajné, ktoré sa spravidla dajú zmeniť alebo opraviť. Menej už robíme tých vážnych, ktoré majú vážne dôsledky, sú neodvolateľné. A tiež stále by sme mali mať na pamäti, že na konci bude musieť každý sám za seba urobiť zásadné rozhodnutie. Rozhodnutie, ktoré stojí nad všetkými ostatnými a je základom všetkých: rozhodnúť sa pre Božie kráľovstvo alebo proti nemu.

V duchu vidíme Pána Ježiša na ceste do Jeruzalema, kde ho čaká utrpenie a smrť. Nasledujú ho veľké zástupy. On sa obráti k nim a hovorí: „Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojim učeníkom. A kto ide za mnou a nenesie svoj kríž, nemôže byť mojim učeníkom.“ (Lk 14, 26-27) V zástupe sú jeho fanúšikovia, chvíľkoví nadšenci, váhavci, ba aj „diplomati“. Všetci síce urobili prvý počiatočný krok v tom, že mali dobrú vôľu ho nasledovať, ale zostali na polceste, lebo v prenasledovaní pre neho obstáli iba tí z jeho učeníkov, ktorí „opustili všetko a šli za ním.“ Kto to nedokáže, nebude potrestaný, ale jednoducho, nemôže byť jeho učeníkom. A učeníkom nemôže byť ani ten, kto nenesie kríž, t. j. verejné znamenie pohany, ktorému sa nedá vyhnúť. Cesta odsúdenca vedie vždy na miesto popravy.

Práve tvrdosť dnešnej doby má tú výhodu, že donúti nakoniec každého, aby „priznal farbu“, samozrejme za predpokladu, že chce byť Ježišovým učeníkom, čiže poriadnym kresťanom. Taký bude veľmi skoro postavený pred voľbu, čo je ochotný pre neho stratiť a čo menej milovať. Kto sa totiž nerozlúči so všetkým, čo má, ten sa rozlúči skôr či neskôr s Kristom. Rozlúčiť sa a ísť až do cieľa! Toto dokazuje každý, kto už „dozrel“ a kto už prináša ovocie dobrého života.

Lebo tak, ako je nezmyselné začať školu a nedokončiť ju, ako je nezmyselné začať stavať dom a nedostať ho, podobne je nerozumné nasledovať Krista a nedotiahnuť to s ním do konca.

pplk. ThLic. Michal ŠTANG
Veliteľstvo vzdušných síl vo Zvolene

Antonín Štrajt
(nar. 1949)
pri svojom
138. zoskoku

Seniori na padákoch

od roku 1960. Oliverovi Phamovi, bývalému príslušníkovi vietnamskej armády, ktorý vo svojej vlasti nedostal možnosť skákať, aj keď po tom veľmi túžil, sa jeho sen splnil až na Slovensku, kde žije už pätnásť rokov. Študoval na Strojníckej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave a so skákaním začal ako člen Klubu vojenských výsadkárov (KVV) v Bratislave. Jedinou ženou medzi veteránmi bola Anna Martinová zo Zlína. Skáče spolu so svojím manželom Metodějom, s ktorým sa zoznámila na letisku. V Slávnici úspešne absolvovala svoj 801. zoskok. Hviezdou medzi veteránmi bol nesporne 72-ročný Jiří Urban so 4049 zoskokmi na konte. V jednom momente divákovi stuhla krv v žilách, keď videli ako sa jednému výsadkárovi zamotali šnúry do padáka. Po chvíli rýchleho pádu sa objavil biely záložný padák. Medzi ľuďmi bolo cítiť úľavu. Ťažké vojenské padáky, na akých veteráni skákali, sú samy osebe ťažko ovládateľné, nieto ešte so záložným padákom. Aj preto skončil nešťastný výsadkárik až v neďalekom kukuričnom poli. To sme ešte nevedeli, o koho ide. Z kukurice sa napokon vynoril práve najskúsenejší – Jiří Urban. Na otázku, čo sa stalo, iba sucho so stoickým pokojom konštatoval: „Takýchto nehôd už bolo... Nič mimoriadne. Som v poriadku.“ Po zoskoku posledného veterána najskúsenejší so Slovákov Jaroslav Meheš (viac ako 1500 zoskokov), takto zhodnotil seniorskú akciu: „Minulý rok sme tu zlomili dve nohy. Dnes sa, chvála-bohu, nikomu nič nestalo, takže to bol úspešný zoskok.“

Text a foto Lukáš MILAN

Z listov

Tento rok sme na dovolenke opäť prežili niekoľko pekných dní na Slovensku. Po rokoch sa nám podarilo navštíviť priateľov v Ružomberku a priviezol som si niekoľko čísel časopisu OBRANA. V čísle 2/2004 som si prečítal zaujímavý článok o vydaní publikácie Vojenský výsadkári na Slovensku v rokoch 1942 – 2003 od plk. v. v. Petra Švrta. Tento článok ma zaujal a preto som sa rozhodol požiadať vás o zaslanie tejto publikácie. V Českej republike sa o túto problematiku zaujíma plk. v. v. Jiří Šolc, niekoľko jeho prác mám vo svojej knižnici a myslím si, že publikácia vydaná vo vašej agentúre by mi dala ďalšie informácie a iný pohľad na výsadkové vojsko.

Zdeněk ŘÍHA, Písek, ČR

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 19.15 a repríza relácie je nasledujúcu sobotu o 14.15 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielaň relácií a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/e-ziny/Vaše_namety_a_podnety_mozete_posielat_na_e-mailovu_adresu:_ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Inzerát

Voľné miesta

Náčelník Správy vojenskej dopravy Bratislava ponúka obsadenie dvoch funkcií pre profesionálnych poddostojníkov s nástupom od 1. 1. 2005:

- starší pomocník – PH rotmajster, ČVO 711, PT 05, požadované vzdelanie (odbornosť) – stredoškolské s maturitou (dopravný alebo technický smer);
- dispečer – PH rotný, ČVO 720, PZ 05, požadované vzdelanie (odbornosť) – stredoškolské s maturitou (dopravný alebo technický smer).

V prípade, že záujemcovia o uvedené funkcie dosiahli iba hodnotu čatár, príp. nespĺňajú požadované ČVO, SVD zabezpečí ich odborný výcvik, po absolvovaní ktorého dosiahnu požadovanú hodnotu a odbornosť.

Bližšie informácie: pplk Šiška, tel. 329 676, 329 541, 0903 820 209, fax 329 540, e-mail: dudasekb@mod.gov.sk

Plná poľná

SLOVENSKÝ
ROZHLAS

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch a nielen pre vojakov.*

I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

*No a tu bývajú naši tankári.
Aj na izbe majú bordel ako v tanku.*

Príde muž k doktorovi a sťažuje sa:
- Pán doktor, každý deň, keď prídem domov, moja žena je v posteli s cudzím chlapom. Chcem vyvolať škandál, ona mi povie, aby som sa upokojil a dal si šálku kávy, no a takto to ide každý deň.
- No a čo vlastne chcete odo mňa?
- No, ja len či mi neuškodí toľko kávy.

...
- Pán doktor, nevidím do diaľky.
Lekár vezme pacienta za ruku, privedie ho k oknu, ukáže na oblohu a spýta sa:
- Čo vidíte?
- Slnko.
- Výborne. A teraz mi povedzte, kam ďalej by ste ešte chceli vidieť?

...
- Ste unavený, mali by ste chodiť spať so sliepkami.
- Už som to skúšal, pán doktor, ale za nič na svete neviem udržať rovnováhu na bielejku.

...
Pacient sa pýta:
- Pán doktor, koľko času mi ešte zostáva?
A doktor hovorí:
- Trvanlivé mlieko už nemusíte kupovať.

7 x odpovedz

1. Strediská výberu personálu OS SR sa nachádzajú v mestách:

- a) Trenčín a Banská Bystrica
- b) Nitra a Košice
- c) Bratislava a Trenčín

2. Skratka KFOR, ktorú používajú medzinárodné jednotky nasadené v mierovej operácii v Kosove znamená:

- a) Kosovské sily
- b) Stabilizačné sily
- c) Obranné sily

3. Medzinárodná súťaž prieskumných hliadok Antropoid, ktorú organizuje 5. pluk špeciálneho určenia, sa tento rok uskutočnila v okolí:

- a) Martina b) Žiliny c) Ružomberka

4. Americkému pilotovi Charlesovi Lindberghovi, ktorý ako prvý človek na lietadle Duch St. Louis sám preletel Atlantický oceán, trval prelet:

- a) 43 a pol hodiny
- b) 23 a pol hodiny
- c) 33 a pol hodiny

5. Kedy vytvorili Sumeri v Mezopotámii skutočný systém písma?

- a) 2000 pred n. l.
- b) 3000 pred n. l.
- c) 4000 pred n. l.

6. Legendárna britská skupina Beatles vydala v roku 1962 svoju prvú platňu s názvom:

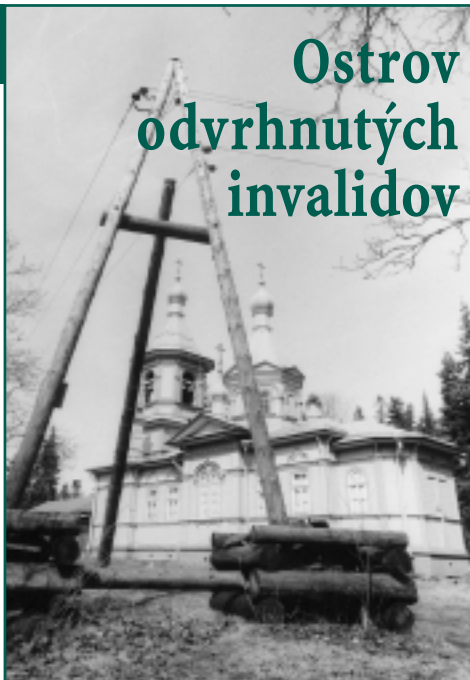
- a) The Beatles b) Love Me Do c) Let it be

7. Majstrovské dielo indickej mogulskej architektúry, mauzóleum dokončené v roku 1648 pri rieke Džamne v meste Agra venované manželke cisára Šáhdžahána, ktorá sa volala Mumtázmahal, sa nazýva:

- a) Hviezda Orientu
- b) Lakoméria
- c) Tádž Mahál

Správne odpovede: 1b, 2a, 3b, 4c, 5b, 6b, 7c

Ostrov odvyrhnutých invalidov

- a samozrejme v regióne Rajca, unikol gulagu len o chlp. Zdegradovali ho a počas stalinizmu sa živil ako kaskadér v cirkuse. Alebo návšteva ostrova Valam v Ladožskom jazere. Od 14. storočia tento 28 km² veľký kúsok zeme patrila pravoslávny mňochom. Volali ho Severný Jeruzalem a vybudovali si na ňom desiatky priestorových kláštorov aj malých kostolíkov (jeden z nich je na fotografii). Bolo to naozaj smutné, keď nám v roku 1991 petrohradská novinárka na európskej konferencii mladých žurnalistov v tejto severoruskej metropole rozprávala, ako Stalin vyhnal z ostrova mníchov a zriadil na ňom desivý lazaret. V kláštoroch aj v ich podzemí, no tiež v narychlo postavených barakoch, mali dožiť svoj život chromí, pomätení, bezrukí, slepí či inak vážne zranení sovietski vojaci z druhej svetovej vojny. Samozrejme, títo invalidi mali dostať najvyššie vyznamenania a najlepšiu lekársku starostlivosť. Cynický stalinistický režim však rozhodol, že sú spoločnosti na obtiaž. Dokonca ani len ich rodiny sa nesmeli dozvedieť, že ich blízki ešte žijú. Pravda, zomierajúc v anonymnej izolácii s minimálnou lekárskou starostlivosťou internovaní niekde na severe. To až za chruščovského odmäku sa tí z najťažších invalidov, ktorí ešte prežili, mohli dostať domov. Smutné. Nadväzujúc na Paula Johnsona si myslím, že aj oni, víťazi vojny, by si ten pomník obetiam stalinizmu zaslúžili.

Text a foto Pavol VITKO

Fotozamyslenie

V auguste uverejnil denník SME článok od svetoznámeho amerického historika Paula Johnsona, v ktorom sa zamýšľa, prečo ruská vláda zamietla žiadosť o postavenie pomníka obetiam stalinizmu. Nuž - nedalo mi nespomenúť si na tisíce stotočňných ruských vojakov, ktorí napriek vojnovéj skaze videli príliš veľa z reality západného života - a preto často ako údajní špióni skončili v gulagoch. O tých, ktorí sa vracali z nemeckého zajatia a vzápätí ich čakali ruské lágre, ani nehovoriac. Spomenul som si aj na naše kyjevské stretnutie s majorom Petrom Popovom pred desaťročia. Charizmatický veliteľ partizánskej skupiny a organizátor partizánskeho hnutia v našej Domanižskej doline

S Ú D N I Č K A

P R Í B E H

O Petrovi sa toho v dedine veľa nenarozprávalo. Nevýrazný typ, málovravný. Akurát sa o ňom vedelo, že rád pozeral na dno pohárika. Po odchode na základnú vojenskú službu reči ustali úplne. Bolo to však len ticho pred búrkou, lebo čoskoro na ne dal príčinu aj zo vzdialeného mesta.

Zmarený štart

V tú septembrovú noc, po tom, čo sa celý večer rozprával s pohárikom, pár minút pred jednou hodinou, nezisteným spôsobom, no bez použitia násilia, vnikol do vozidla zn. Multicar M-25, v hodnote 41 677 korún zaparkovaného na ulici. Vytiahol ukončenia káblov v spínacej skrinke a pokúsil sa naštartovať. Nato sa vozidlo pohlo a otvorenými ľavými dverami narazilo do mramorových dosiek, ktoré tam boli pri vozidle uložené. Povoziť sa v opitosti, čo aj na poškodenom aute, mu zabránila policajná hliadka, a tak nestihol spôsobiť ďalšie škody. Cena poškodených dverí bola 2 847 korún.

Vyšetrovateľ začal trestné stíhanie a voči vojakovi Petrovi vzniesol obvinenie pre pokus trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. k § 249a ods. 1, ods. 2 Tr. zák.

Peter pripustil, že sa dopustil konania nebezpečného pre spoločnosť, ktoré bezprostredne smerovalo k tomu, že sa chcel zmocniť cudzieho motorového vozidla nie malej hodnoty v úmysle prechodne ho používať, ale odmietol vypovedať. Po podaní obžaloby rozhodol samosudca trestným rozkazom. Uznal Petra vinným z uvedeného trestného činu a vymeral mu trest odňatia slobody na 10 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 16 mesiacov, počas ktorej mu uložil aj zákaz požívania alkoholických nápojov v nadmernom množstve.

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

Nikdy som netvrdil, že som počítačový expert, no vždy som si myslel, že počítače ovládam - skromne povedané - nadpriemerne. Až do chvíle, kým ma z mojej zaslepenosti nevylietil malý, vtedy osemročný chlapec!

Môj malý expert

Dostal som za úlohu spracovať počítačovú prezentáciu činnosti útvaru pre novonastupujúceho veliteľa posádky. Termín bol pomerne šibeničný, tak som si rozpracovanú robotu zobral aj domov. Všetko išlo ako po masle a už som sa začínal tešiť, že hneď ráno odovzdám hotové dielo svojmu náčelníkovi. To však len dovtedy, kým ma nezačala trápiť grafická úprava jednej ilustračnej fotografie. Nie a nie ju dostať tam, kam som si zaumienil. Zrazu sa mi spoza chrbta ozval detský hlas: „Ujo, nechceš pomôcť?“ Obzriem sa a pozerám do veľkých očí malého Dominika, syna rodinných známych. S úsmevom som úprimne myslennú pomoc odmietol. Pche! Veď čo už môže vedieť osemročný „krpec“ o počítačoch, čo neviem JA? ... a tak som sa trápil ďalej.

Asi po polhodine som rovnakú otázku začul znovu. Rezignoval som a uvoľnil som mu svoje miesto. Takmer mi oči vypadli, keď som videl, akou rýchlosťou sa jeho prstíky rozkmitali po klávesnici! A môj údiv nebral konca, ani keď sa ma asi po troch (!) minútach Dominik opýtal: „Ujo, takto si to chceš?“ Zmohol som sa len na jediné: „Ako si to...?“ Ukázal mi celú operáciu (pre mňa v závratnej rýchlosti) ešte raz. „Už vieš?“ Nevedel som. V tej chvíli ale zapracovala márnomyseľnosť a hrdosť „dospeláka“ a tak som len suverénne prikývol.

Ráno som prezentáciu odovzdal k veľkej spokojnosti môjho náčelníka. A potom som ešte asi hodinu a pol venoval hľadaniu spôsobu, ktorý mi ukázal Dominik...

Vladislav VAVRINEC

Autor výroku: Alfréd Tennyson	akoláda (hud.)	moskovská obchodná štvrť	písmeno gréckej abecedy	meno speváčky Pugačevovej	POMÔCKY: valor, lb, Arbat, reo, Rakov	mesto v ČR	obchodné centrum (skr.)	ozdobná izbová rastlina (bot.)	praobyvateľ Peru	pripravoval osnovu	neisto kráča	Obrana	3	prudký náraz
voj. spojovací zákop					jednoduchý slovesný tvar dvojhláska							Národopisný ústav (skr.)		
2												anno Domini (skr.) poľské um. vlákno		
sibírsky veľtok			popevok presné vymedzenie činnosti			Česká tisková kancelár (skr.)	kopáním skyprite nemocničné oddelenie							
mákká koža na výrobu rukavíc					volanie na voľa (doprava) ťalo			súhlas	peňažná hodnota samec kozy					
vetný spojovací výraz (a síce)				5 obec v okr. Přerov									4	rádio- lokátor
Autor: Vojtech Kúkoľ	režisér filmu Obchod na korze	premohol, zdolal počíta									ťaví križeneč jestvovalo			
krik						úkaz	opica (zried.) meno Destinovej			haruľa tam				
1								otravné látky (skr.)	toto rímska šestka			zn. jednotky yard rieka v Indii		
obrný transportér (skr.)			lámaním sa pokodzovali											
zvrtné zámeno			kričali							zakáľáčková polievka				

Obrana súťaž

Viacúčelový vrtuľník W-3A Sokol

Poľská republika má vo výzbroji okrem viacerých zahraničných vrtuľníkových konštrukcií od roku 1989 aj viacúčelové vrtuľníky vlastnej konštrukcie radu W-3 Sokol. Základným sériovým variantom je verzia označená W-3A určená na prepravu vojakov a nákladu na bojisku. Vyzbrojený variant má označenie W-3W. Špecializovaný námorný vyhľadávací a záchranný variant je označený W-3RM Anakonda. Vývoj bojového variantu označovaného Huzar sa skončil neúspechom. Od jesene minulého roka sa pracuje na programe modernizácie a vyzbrojenia tohto vrtuľníka. Nová verzia vznikajúca pod kódovým označením programu Głuszec bude mať služobné označenie W-3W/WA. Základný variant vrtuľníka W-3A Sokol poháňa dvojica turbohriadeľových pohonných jednotiek PZL-10W, každá s výkonom 662 kW. Vrtuľník klasickej koncepcie s chvostovým nosníkom má štvorlistový nosný rotor a trojlistový chvostový vyrovnávací rotor. Vrtuľník W-3A dosahuje maximálnu rýchlosť 230 km/h a jeho nosnosť je 2 100 kg.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 17/2004

č. 1 – 12

č. 2 – 3

č. 3 – maršal Andrej Hadík

Výherca súťaže z OBRANY č. 17/2004

Štefan Kucharčík, Martin

Výherca krížovky z OBRANY č. 17/2004

Dr. Jozef Hrubo, Trenčín

Otázka č. 1

Aký je výkon jedného vrtuľníkového turbohriadeľového motora PZL-10W?

Otázka č. 2

V okolí Žiliny sa uskutočnila začiatkom septembra medzinárodná súťaž prieskumných hliadok Antropoid. O ktorý ročník v poradí išlo?

Otázka č. 3

V ktorom meste je v súčasnosti dočasne umiestnená poddôstojnícka akadémia?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 10. 10. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Korunovačné slávnosti

Prakticky celé bratislavské Staré mesto sa v sobotu 4. septembra vrátilo o niekoľko storočí dozadu. Presnejšie do 9. septembra 1563, do dňa korunovácie Márie, manželky Maximiliána II. za uhorskú kráľovnú. Stvárnila ju herečka Anna Šišková, jej kráľovského manžela Matej Landl. K dobovému koloritu prispeli historické kostýmy a vystúpenia. Tisíce návštevníkov najskôr privítali slávnostné fanfáry z Michalskej a radničnej veže. No a pretože každé divadlo čosi stojí, halapartníci, ktorí stáli pri každej zo vstupných brán, od nich vybrali mýto. Desať korún za jednotlivca, dvadsať za rodinu s deťmi. Ako však prezradili návštevníci, neboli to vyhodené peniaze. Veď napríklad na Hviezdoslavovom námestí ich čakal bohatý program. Malí i veľkí sa okrem sprievodu kráľovnej najviac tešili na rytiersky turnaj. Na ňom sa predviedli: bratislavské Tovarišstvo starých bojových umení pod vedením slobodného majstra šermu Petra Kozu, skupina Sarus z Prešova, Casanova z Banskej Bystrice a bratislavské skupiny Žoldnieri a Bandérium. V bojových scénach nechýbali medzi účinkujúcimi v dobových kostýmoch ani ženy. Majster Kozu dokonca spomenul, že záujem nežného pohlavia musia trochu krotiť, lebo inak by v ich skupine získali prevahu. Keďže sa ale zaoberajú rekonštrukciou dobových súbojov a fragmentov rôznych bitiek z obdobia renesancie, potrebujú predovšetkým mužských účinkujúcich. V Tovarišstve pôsobia aj profesionálni vojaci a policajti. Na námestí sa zvrátili s celkom inými zbraňami, než na aké sú zvyknutí pri svojej práci. Zamenili ich za meče, kopije, dýky, muškety a halapartne.

V roku 1563 sa mal tri dni po korunováci kráľovnej Márie konať ohňostroj, vypukol však požiar, a tak sa neuskutočnil. Štvrtého septembra 2004 nemal dobový ohňostroj nijaké nežiaduce následky. A historické jadro Bratislavy, kde sme si takto pripomenuli korunováciu prvej uhorskej kráľovnej po presune hlavného mesta Uhorska z Budína do Bratislavy, celkom poľahky opäť preskočilo časový oblúk 441 rokov do dnešných dní.

Text a foto Peter DOVINA

